

PUOLIMATKANKROUVI

Asukastupa Palje asiakkaiden silmin

Miia Myyryläinen
Annika Patrikainen
Opinnäytetyö, Kevät 2015
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi AMK)+
Diakonin virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Myyryläinen Miia ja Patrikainen Annika. Puolimatkankrouvi. Asukastupa Palje asukkaiden silmin. Kevät 2015, 48. 1 liite. Diak Järvenpää. Diakonia – ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koluilutusohjelma, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus.

Asukastupa Palje on asukasyhdistys Yhteinen Ahjo Ry:n matalankynnyksen asukastupatoimintaa Keravalla Ahjon alueella. Palje on perustettu vuonna 2010 päättyneen Ahjo nousuun -hankkeen jälkeen. Sen tavoitteena on ollut luoda yhteisöllisyyttä, parantaa asuinalueen ilmapiiriä sekä viihtyvyyttä ja aktivoida asukkaita toimimaan itse asuinviihtyvyytensä kohentamiseksi.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää asukastupa Palkeen merkitys sen yksittäiselle kävijälle. Opinnäytetyömme aineisto kerättiin puolistrukturoidulla teema-haastattelulla kesän 2014 aikana. Aineisto litteroitiin syksyllä 2014 ja analysoitiin käyttäen sisällön analyysiä. Haastatteluja tehtiin yhteensä kahdeksan.

Tulosten mukaan asukastuvalla on suuri merkitys sitä käyttäville alueen asukkaille. Osalle kävijöistä pelkkä paikan olemassaolo ilman ohjattua toimintaa on tärkeä osallisuuden ja yhteisöllisyyden kannalta. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemukset vahvistuivat sosiaalisten suhteiden ylläpidon tärkeytenä, asukasviihtyvyyden lisääntymisenä sekä asukkaiden keskinäisenä auttamisena. Seurakunnan diakoniatyöntekijän käyntien merkitys ei näytä tulosten mukaan olevan kovin hengellinen. Merkitys on lähinnä seurakunnan työntekijän tunnettavuuden kannalta tärkeä, häneen on helpompi tarvittaessa ottaa yhteyttä.

Vapaaehtoistoiminta työmuotona näyttäytyi tuloksissa moninaisena. Vakituinen vapaaehtoisena toimii eräs alueen asukas, joka vastaa koko asukastuvan toiminnasta yhdessä ohjausryhmän kanssa. Vapaaehtoistyötä tekee asukastuvalla kuitenkin satunnaisesti myös muut alueen asukkaat, joten ajatus vapaaehtoistyön määritelmästä ei ole näin ollen kovinkaan selkeä. Tulosten mukaan suurta huolen aihetta kävijöille aiheuttaa se, kuinka asukastuvan käy, kun vakituinen vapaaehtoinen jättäytyy kokonaan pois asukastuvan toiminnasta.

Tuloksista nousi kehitettäväksi asioiksi kerhotoiminnan, retket sekä myyjäiset. Osalle kävijöistä kuitenkin asukastupa tällaisenaan palveli heidän tarpeitaan riittävästi.

Asiasanat: yhteisöllisyys, osallisuus, vapaaehtoistyö

ABSTRACT

Myyryläinen Miia and Patrikainen Annika. Puolimatkankrouvi. Resident Room Palje – Through the eyes of the residents. Spring 2015. 48p., 1. Appendice. Language: Finnish. Diak Järvenpää. Diaconia University of Applied Sciences. Degree program in Social Services. Option in Diaconal Social Work.

Palje Resident Room is a low threshold resident room activity arranged by the residents' association Communal Ahjo at the Ahjo neighborhood, located in the city of Kerava. Palje was established when the Ahjo to Rise – project ended in 2010. Its goal was to create communality, improve the living atmosphere and to activate the residents to act for improving their own living comfort.

The goal of our thesis was to find out the meaning of the resident room Palje for its individual visitors. The material for the study was gathered by semi-structured theme interviews during the summer of 2014. The material was transcribed in autumn of 2014 and was analysed by using content analysis method. Altogether 8 interviews were conducted.

The results of the study show that the resident room has a significant meaning to its visitors who live in the neighbourhood. The results also demonstrate, that for some of the residents, the meaning of Palje is important for their senses of communality and social engagement, whether it has any guided activity or not. The senses of communality and social engagement are shown in strengthened social relationships, increased sense of living comfort and in reciprocal assistance between the residents. According to the results of the interviews, the visits of the parish deacon had no spiritual meaning, but have an important role in increasing her familiarity among the visitors of Palje, which in turn lowers the threshold for connecting when her help is needed.

Volunteer work as form of work appeared in the results in many different ways. One of the residents is permanently in charge of the daily operations together with the control team. In addition some of the residents help voluntarily in the resident room, but in these cases the definition for the volunteer work as a form of work is not quite clearly met. According to the results of this study, the visitors are very concerned of the future of the resident room after the person now permanently in charge will retire.

The results of the study lifted up some areas for development, for example club activities, excursions and bazaar sales events. Some of the visitors said, that the resident room serves them adequately well as it is.

Keywords: Communality, Social engagement, Voluntary work

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 YHTEISÖLLISYYS JA YHTEISÖTYÖ.....	6
2.1 Yhteisöllisyyden kehittäminen lähiöissä	8
2.2 Onnistuneita lähiöiden kehittämishankkeita muualla	10
3 OSALLISUUS	12
4 VAPAAEHTOISTYÖ	13
4.1 Vapaaehtoistyö Palkeessa	15
4.2 Vapaaehtoistyön haasteet ja mahdollisuudet	16
5 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	18
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	19
6.1 Opinnäytetyön lähtökohdat ja sen tavoitteet	19
6.2 Aineiston keruu ja analysointi	19
7 TUTKIMUSTULOKSET	21
8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS	33
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	35
10 POHDINTA	37
11 LÄHTEET	43
12 LIITTEET	47

1 JOHDANTO

Yhteisöllisyyden kasvattaminen ja alueen asukkaiden aktivoiminen asuinympäristöstään huolehtimiseen, sekä turvallisuudentunteen lisääminen olivat lähtökohtana Keravan Ahjon asukasyhdistyksen perustamiselle. Selvitimme opinnäytetyössämme Keravalla, Ahjon kaupunginosassa toteutetun Ahjo nousuun -hankkeen pohjalta perustetun asukasyhdistyksen, Yhteinen Ahjo ry:n asukastuvan kävijöiden kokemuksia sen toiminnasta. Pyyntö opinnäytetyön tekemiselle tuli yhdistyksen yksivuotissyntymäpäivillä vuonna 2012. Opinnäytetyömme tarkoitus on olla osa yhdistyksen RAY:n rahoitushakemusta vuodelle 2016.

Ahjo on lähiö Keravan itäisellä alueella, kolmen kilometrin päässä kaupungin keskustasta. Alueelle ei tahdota asumaan sen kyseenalaisen maineen vuoksi. Varsinkin lapsiperheet vierastavat aluetta ja sieltä pyritään muuttamaan mahdollisimman pian pois. Kiinteistöosakeyhtiö Nikkarinkruunulla on Ahjossa kuusi vuokra-asuntotaloa, joista kolmessa esiintyy huomattavasti muuta aluetta enemmän häiriköintiä ja vuokranmaksuvaikeuksia. Ahjon alueella olevissa vuosina 1991 – 1993 rakennetuissa Nikkarinkruunun omistamissa asunnoissa asuu noin 600 henkilöä. Alueella sijaitsee myös koulu, päiväkotia, kauppa ja apteekki. (Kutvonen 2011, 8).

Erilaisia lähiöiden kehittämishankkeita on toteutettu 2000-luvulla runsaasti, koska on havahduttu huomaamaan, että rakennuskanta kaipaa remontointia ja alueiden huonon maineen vuoksi niihin ei tahdota asumaan. Vaikka lähiöiden asukkaat helposti leimataan sosiaalisia ongelmia omaaviksi, voi marginaaliseksi leimatusta kerrostalomiljööstä löytyä selviytymistä tukevaa yhteisöllisyyttä. Tämä havainto tuo poikkeavuutta niihin tutkimuksiin, joissa huonomaineisten asuinalueiden katsotaan vähentävän asukkaiden hyvinvointia ja vastaavasti lisäävän syrjäytymisen mahdollisuutta. (Krok 2008, 193-207.) Tämän positiivisen ja voimavarakeskeisen artikkelin innoittamina lähdimme ottamaan selvää siitä, minkälaiseksi pieni joukko ahjolaisia kokee asukastupa Palkeen toiminnan ja onko heillä kehittämis ehdotuksia.

2 YHTEISÖLLISYYS JA YHTEISÖTYÖ

Ahjon asuinalueen kehittämisen lähtökohtana oli kasvattaa alueen yhteisöllisyyttä ja luoda puitteet joissa ihmiset voivat tutustua toisiinsa. Alueen suuri muuttoliikenne ja runsas maahanmuuttajien määrä vaikeuttavat yhteisöllisyyden syntymä, sillä alueelle ei juurruta eikä siellä ole valmista yhteisöä, johon kiinnittyä.

Yhteiskunnassa elämisen perustana on kuuluminen johonkin yhteisöön. Yhteisön muodostavat ihmiset, joilla on jotakin yhteistä, kuten perhe ja suku, yhteinen asuinalue tai yhteinen harrastus. Yhteisö muodostuu samassa elämäntilanteessa olevista ihmisistä, joita yhdistää jokin yhteinen piirre tai asia. Yhteisöihin ja yhteisöllisyyteen liitettävät odotukset ovat usein positiivisia, mutta institutionaalinen yhteisöllisyys ei perustu sukuun tai asuinalueeseen. Sen taustalla on usein jokin ongelma tai elämäntilanne: ”juoppoporukat”, työttömien toiminta tai vastaava yhteisö, johon ajautuminen tai siitä irrottautuminen ei aina perustu vapaaehtoisuuteen. (Hyväri & Nylund 2010,33).

Erilaisissa yhteisöissä tehtävää sosiaalityötä voidaan kutsua yhteisötyöksi ja sen tavoitteena on muuttaa vallitsevia yhteiskunnallisia käytänteitä ja analysoida sosiaalisia epäkohtia. Sen keskeisenä tehtävänä on sosiaalisten ongelmien ehkäisy, lähipalveluiden kehittäminen ja sosiaalisten verkostojen tunnistaminen. Yhteisötyöllä pyritään olemaan läsnä yhteisöön kuuluvien ihmisten arjessa. (Hyväri & Nylund 2010, 31). Yhteisötyöllä voidaan kehittää palvelu- ja viranomaisverkostojen yhteistyötä, mikäli työn kautta saatu tieto kyetään hyödyntämään ja näkemään osana kokonaisvaltaista asiakasprosessia (Raunio 2010, 77).

Yhteisöllisen kehityksen prosessin lähtökohtana on ryhmä samat arvot jakavia henkilöitä. He muodostavat ryhmiä, joissa pohditaan ja ratkotaan käsillä olevia ongelmia, sekä pyritään auttamaan yhteisön jäseniä ymmärtämään olevansa osa suurempaa kokonaisuutta. Yhteisön avulla on mahdollista yrittää vaikuttaa yhteisön jäsenten elämän haasteisiin ja ongelmiin. (Ledwith 2011, 3).

Uudistuvassa yhteisötyössä yksilöt, perheet ja ryhmät nähdään osana erilaisia sosiaalisia verkostoja sekä yhteisöjä. Tavoitteisiin pyritään rakentamalla, tuke-
malla ja kehittämällä erilaisia yhteisöjä. Toimintaperiaatteista keskeisimmät ovat
sosiaalisten ongelmien ehkäiseminen, lähipalveluiden kehittäminen, kansalais-
ten oma-aloitteisuuden ja jaetun vastuullisuuden voimistaminen ja sosiaalisten
verkostojen merkityksen tunnistaminen. Käytännön tasolla keskeisimpiä yhtei-
sötyön muotoja ovat kansalaisten elinoloihin vaikuttaminen paikallisella tasolla,
arjessa osallisuuteen tukeminen erilaisissa verkostoissa ja kokemuksen vahvis-
taminen täysivaltaisesta kansalaisuudesta. Uusiutuvan yhteisötyön tarkoitus on
rikkoa hallinnollisia rajoja, liikkua erilaisilla rajapinnoilla, ja etsiä kumppanuuksia
sekä julkisen sosiaalityön että kolmannen sektorin ja erilaisten organisoitumat-
tomien kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kera. Yhteisötyön on luotettava yhtei-
söjen potentiaaliin tuottaa jäsenilleen parempaa elämää, jotta se olisi mielekäs-
tä. Yhteisötyö voidaan perustaa olemassa oleviin yhteisöihin tai sen avulla voi-
daan pyrkiä luomaan sellainen. On olemassa ihmisryhmiä, joiden keskinäiset
sidokset ovat niin vahvoja, että voidaan puhua yhteisöistä voimavaroina. Vas-
taavasti riittäviä yhteisöllisiä siteitä vailla olevat ihmiset hyötyvät keskinäisten
sidosten rakentamisesta. Samankaltaisessa marginaalisuuden paikassa elävät
ihmiset jakavat usein elämäntilanteisiinsa ja ongelmiinsa liittyviä kokemuksia,
jolloin he kokevat olevansa vertaisia. Tämä synnyttää ihmisissä spontaanisti
keskinäisen yhteydenpidon, jota voidaan myös pyrkiä ammattilaisen avustuksel-
la aktivoimaan. (Juhila 2003, 126-130.)

Toisaalta yhteisötyökään ei ole välttynyt kritiikiltä, sillä erilaisten hankkeiden on
nähty mahdollistavan peruspalveluiden alasajo samalla, kun palvelut hetkelli-
sesti turvataan hankkeilla ja projekteilla, jotka eivät kuitenkaan hankerahoituk-
sen loputtua jää elämään. Yhteisötyö mahdollistaa aiempaa demokraattisem-
man, tasa-arvoisemman ja ihmistä itseään osallistuvamman toimintamallin, kun
työ ei enää ole asiantuntijalähtöistä. Samalla on mietittävä hankkeiden pitkäai-
kaisvaikutusta, löytyykö hankkeen kohderyhmä ja kuinka rahoitus turvataan.
Vaarana on, että ammatillinen työ muuttuu vapaaehtoistyöksi tai kolmannen
sektorin tuottamaksi palveluksi, koska palvelut pyritään tuottamaan mahdolli-
simman kustannustehokkaasti. (Holopainen, Kaisvuori, Kolkka, Louhela, Mante-
la, Packalen 2009, 64.) Palkeen kohdalla edellä mainitut riskit ovat toteutuneet

ja toiminta on muuttunut alun yhteisötyöstä vapaaehtoistyöksi. Toiminnan käynnistyessä ja sen ensimmäisen vuoden aikana sosiaalitoimiston kaksi nimettyä sosiaaliohjaajaa olivat säännöllisesti tavattavissa ja he olivat aktiivisesti toiminnassa mukana. Sosiaalitoimiston työn rakenteita uudistettaessa Palje unohtui ja tällä hetkellä se ei sovi kenenkään työntekijän työnkuvaan.

2.1 Yhteisöllisyyden kehittäminen lähiöissä

Yhteisöllisyys vaatii, että alueen asukkaat tuntevat toisensa tai edes tunnistavat toisensa tullessaan vastakkain kadulla, jotta yhteisöllisyyden synnylle ja kehitykselle on mahdollista muodostua suotuisa ilmapiiri. Naapurin tervehtiminen on rutiini, jolla synnytetty yhteenkuuluvuus voi parhaimmillaan tuottaa vuorovaikutustilanteita ja mahdollistaa naapureiden välisen yhteisöllisyyden. (Krok 2008, 197-198). Uusien ihmisten kohtaaminen ei kaikille ole luontevaa ja paljon kotona aikaa viettäville ihmisille asukasyhdistystoiminta tarjoaa mahdollisuuden luoda uusia sosiaalisia suhteita. Säännöllinen toiminta ja yhdessä suunnitteleminen ja tekeminen mahdollistavat sosiaalisten suhteiden ja yhteisöllisyyden synnyn. Toiminnasta vastaavien henkilöiden vastuulle jää huolehtia, että ilmapiiri on avoin ja kaikille on toiminnassa tilaa. (Röpelin 2008, 136 – 137.)

Lähiöiden kohtaamispaikat, kuten asukasyhdistysten kokoontumistilat ja olohuonetoiminta, tekevät arvokasta alueellista yhteisötyötä, joka on eri kaupungeissa järjestetty eri tavoin. Se saattaa olla osa julkista palvelurakennetta, projektiluontoista toimintaa tai kolmannen sektorin tuottamaa palvelua. (Roivainen 2008, 25-42). Myös Kyösti Raunio (2010, 75-76) toteaa yhteisötyön olevan pääsääntöisesti projektiluontoista, esimerkkinä hän mainitsee lähiöiden kehittämishankkeet, jotka kohdistuvat syrjäytyneisiin tai syrjäytymisuhan alla eläviin. Yhteisötyö on kokeilevaa, innovatiivista ja se täydentää perussosiaalityötä.

Ahjon alueen kehittämissuunnitelman tavoitteena on ollut luoda alueelle yhteisöllisyyttä ja samalla parantaa asuinviihtyvyyttä ja asuinalueen ilmapiiriä. Asukastupa Palje on osa suunnitelman jäljiltä elämään jäänyttä toimintaa, jonka tarkoituksena on motivoida alueen asukkaita itse kehittämään asuinalueensa. Tarve alueen kehittämiselle on lähtöisin asiakkaiden sosiaalitoimelle ja diakoniatyöntekijälle esiintuomista ongelmista asuinalueella. Ongelmat keskittyivät työntekijöiden

havaintojen mukaan Asunto – osakeyhtiö Nikkarinkruunun kolmeen vuokrataloon. Häiriökäyttäytymisen lisäksi ongelmana nähtiin alueen yleinen levottomuus, koska muuttoliike alueella oli suurta. Tähän syynä ainakin osittain oli liian suurista vuokrista kertyneet vuokratästit, jotka johtivat häätöihin.

Nikkarinkruunu on keskeinen yhteistyötaho ja yhtiön tahtotila asuinalueen kehittämiseksi mahdollistaa Palkeen toiminnan, sillä vuokra on pysynyt samana koko yhdistyksen toiminnan ajan. Lisäksi tilan korjaus- ja remontointitarpeisiin on vastattu hyvin nopeasti. Nikkarinkruunu on kokeiluluontoisesti palkannut vuodelle 2014 asumisneuvojan, jonka ensisijaisena työtehtävänä on ollut häätöjä ennaltaehkäisevä työ.

Asumisneuvojan käynnit Palkeessa ovat olleet toivottuja ja mieluisia, vuokratästien kertymiseen on pystytty puuttumaan ajoissa ja maksusuunnitelmia laatimaan joustavasti. Asumisneuvojan tehtävänä on kartoittaa asukkaan todellinen maksukyky jo ennen vuokrasopimuksen allekirjoittamista ja näin ennaltaehkäistä vuokratästejä, sillä toimeentulotuessa huomioitavat euromääräiset asunomenot ovat hyvin matalalla ja usein asunnon vuokra ylittää tämän. Sosiaalitoimessa on Ahjon alueelta useita toimeentulotukiasiakkaita, joiden toimeentulotuen tarve syntyy juuri liian isosta asunnosta / vuokrasta ja sitä kautta syntyneestä vuokravelasta. Vielä ei ole virallista tietoa siitä, onko asumisneuvojan palkkaaminen vähentänyt häätöjä ja vuokratästejä. Nikkarinkruunu on todennut kuitenkin asumisneuvojan tarpeelliseksi ja työsuhdetta on jatkettu vielä vuoden 2015.

Toimintaa kehittävänä yhteistyötahona toimii myös Keravan seurakunta ja Ahjon aluevastaava diakoniatyöntekijä, joka on ollut alusta saakka mukana toiminnassa. Hän vierailee Palkeessa kaksi kertaa kuukaudessa tavatakseen ihmisiä heidän omassa ympäristössään ja kertoo ihmisillä olevan kuulluksi tulemisen tarve, johon hän näillä käynneillään pyrkii vastaamaan keskustelemalla ja kuuntelemalla aktiivisesti. Toisinaan hän toimii kortinpelukaverina ja siinä samalla vaihtaa kuulumiset ihmisten kanssa. Hän uskoo myös käynneillään pystyvänsä motivoimaan ja kannustamaan vapaaehtoistyöntekijää vaativassa työssään kuuntelemalla ja keskustelemalla. (Henkilökohtainen tiedonanto, 25.11.2013)

2.2 Onnistuneita lähiöiden kehittämishankkeita muualla

Lähiöiden kehittämistyötä on lähikunnissa toteutettu erilaisina hankkeina. Keravan Killassa on toteutettu vastaavanlainen lähiön kehittämishanke 1990 – luvun lopussa. Sosiaalitoimen havaintojen mukaan Killan alue on tänä päivänä turvallinen ja viihtyisä paikka asua. Alueella on paljon lapsiperheitä ja Killan koululla on hyvä maine Keravalla, sinne hakeudutaan tietoisesti töihin lähikunnista.

Järvenpään Jamppa vastaa lähiönä hyvin paljon Ahjoa ja on fyysiseltäkin sijainniltaan läheinen. Jampan alueella on noin 4000 asukasta ja se on alun alkaen rakennettu vuokra-asuntoalueeksi. Ensimmäiset asunnot valmistuivat vuonna 1972 Wärtsilän tehtaan siirrettyä toimintansa Helsingistä Järvenpäähän. Järvenpään kaupunki käynnisti Jampassa perusparannusohjelman vuonna 1993 ja alueen kokonaisvaltainen kehittäminen aloitettiin yhdessä asukkaiden kanssa. Näin aloitettiin Jamppa-projekti. Vuonna 1997 Järvenpään kaupunginhallitus päätti Jampan lähiön osallistumisesta valtakunnallisen Osallisuushankkeen koekielukunnaksi, jonka Sisäasiainministeriö järjesti. Projektilla pyrittiin lisäämään asukkaiden, virkamiesten ja päättäjien välistä vuorovaikutusta sekä asukkaiden osallisuutta asuinympäristönsä kehittämisessä. Jampassa projektin vaikutukset konkretisoituivat, kun vuoden 2000 kunnallisvaaleissa Jampan alueella äänestysaktiivisuus nousi lähes seitsemän prosenttiyksikköä edellisistä kunnallisvaaleista, kun se koko kaupungissa laski. Kolme jamppalaista valittiin kunnanvaltuustoon. Jampassa on ollut myös hyvin aktiivinen asukasyhdistys koko lähiön olemassaolon ajan ja yhdistyksellä oli näkyvä rooli myös Jamppa-projektin aikana. Yhdistys on vuosien aikana saanut rahoitusta EU:lta, RAY:lta, seurakunnalta ja kaupungilta. Erilaisia projekteja ja hankkeita on ollut useita kattaen koko elämänkaaren ja vuonna 2005 Uudenmaan liiton maakuntahallitus valitsi Jampan vuoden uusmaaliseksi kyläksi. Valintaa perusteltiin esimerkillisellä lähiön uudistamistyöllä. (Wikipedia).

Yhteisöt ja sosiaalityö kirjassa Mari Toivonen kertoo Tampereella lähiöprojektista kansalaistalo Mansikkalasta ja sen kehitysvaiheista. Kansalaistalon toiminta sai alkunsa jo vuonna 1994 jolloin sitä olivatideoimassa sosiaalityöntekijä, seurakunnan pappi, kirkon vapaaehtoistyöntekijä, nuorisotyöntekijä sekä vapaaehtoistyöntekijöitä Martoista sekä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Tampereen yhdistyksestä. (Toivonen 2008, 141 – 151.)

Lähiöprojektin kohderyhmä oli selkeästi määritelty syrjäytyneisiin ja syrjäytymisen ehkäisyyn, minkä RAY:n kehittämishanke vaatiikin. Vuoden 2007 jälkeen toimintaa on kuitenkin voitu tarjota kaikille alueen asukkaille sen vakiintumisen johdosta ja sen voidaan ajatella nykyisin olevan vakituista toimintaa, vaikka raha-automaattiyhdistykseltä sekä Tampereen kaupungilta joudutaankin hakemaan rahoitusta vuosittain. (Toivonen 2008, 141-151.)

Nykyisin Mansikkapaikassa on tarjolla paljon erilaista toimintaa koko perheelle. Siellä järjestetään monenlaista vertaistoimintaa äideille perhekerhoina ja vauvakahvilana. Kansainvälinen naistoiminta on yhdessä tekemistä ja painopisteenä on suomen kielen käyttö. Lisäksi kokoontuu lukupiiri, käsityökerho ja erilaisia keskusteluryhmiä. Myös terveyskeskuksen sairaanhoitajat ym. asiantuntijat vierailevat säännöllisesti. Mansikkapaikka tarjoaa arkipäivisin lounasta edullisesti sekä työllistää pitkäaikaistyöttömiä kerho-ohjaajiksi ja keittiöapulaisiksi. Päivittäisen toiminnan ohessa järjestetään erilaisia retkiä ja tapahtumia, muun muassa äideille virkistätymisretkiä, lapsiperheille teemallisia vanhempainiltoja sekä joululaulajaisia.

Lähiöiden kehittämiseen on aihetta paneutua, sillä lähiöillä on keskeinen asema puhuttaessa eriarvoistumisesta. Viidennes suomalaisista asuu lähiöissä, jotka on rakennettu 1960 – 1970 - luvulla. Rakennuskanta vaatii peruskorjaustoimenpiteitä, jotta vastataan asukkaiden nykyisiin tarpeisiin ja toiveisiin, mutta samalla myös monipuolisen asukasrakenteen ja tasapainoisten asuinyhteisöjen avulla voidaan parantaa lähiöiden viihtyvyyttä ja turvallisuutta. Tasapainoinen asukasrakenne onkin merkittävä tavoite lähiöiden fyysisen ympäristön kehittämisen rinnalla.

Sosiaalisen asuntotuotannon (kuten Järvenpään Jamppa) pohjalta syntyneiden lähiöiden suuri riski on muodostua asuinalueiksi, joissa asutaan hetki ja muutetaan pois niin pian kuin mahdollista. Sosiaaliset ongelmat ja turvattomuus kasaantuvat näille alueille, sillä sieltä muuttavat pois ne, joilla on mahdollisuus valita asuinympäristönsä. Turvattomaksi ja heikkolaatuiseksi lähiöksi leimautuminen kasvattavat entisestään eriarvoistumista. (Turvallinen kaupunki 2015.)

3 OSALLISUUS

Onnellinen elämä toteutuu silloin kun ihminen saa käyttää kykyjä ja taitojaan sen yhteisön hyväksi, johon hän kuuluu. Kukaan kansalainen ei kuulu pelkästään itselleen. – Aristoteles

Palkeessa osallisuus syntyy vuorovaikutuksessa toisten kävijöiden kanssa aamupalalla keskustellen tai yhdessä korttia pelaten. Vakituksille kävijöille on vahva identiteetti Palkeelaisina, he ovat osa Paljetta ja sen toimintaa. Vahva kiinnittyminen yhteisöön tukee osallisuuden kokemusta ja vahvistaa elämänhallintaa.

Ihmiselle on tärkeää saada tuntee kuuluvansa johonkin yhteisöön. Jollei kukaan välitä tai tarvitse, yksinäisyyden ja syrjäytymisen vaara lisääntyvät, koska jo ihan luontaisesti ihminen tarvitsee toisia ihmisiä. (Kauppinen, Kivinen & Tapaninen 2002, 20.) Osallisuudella tarkoitetaan yhteiskuntaan kiinnittymistä, kokemusta jäsenyydestä, osallistumisen mahdollisuutta toimia ja vaikuttaa yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Osallisuus ja osallisuuden kokemukset ovat kytköksissä osallistujien henkilökohtaiseen elämismaailmaan, identiteettiin sekä verkostoihin. (Kokkonen, Matthies & Närhi 2013, 115.)

Osallisuus syntyy yksilön kokemuksesta yhteisöllisessä vuorovaikutuksessa. Se ilmenee sisäisen voimantunteen lisääntymisenä, joka puolestaan antaa tilaa kokemuksille, sekä lisää luottamusta omiin mahdollisuuksiin. (Jantunen 2008, 74.). Osallisuuden vastakohtana voidaan pitää osattomuutta. (Kokkonen, Matthies & Närhi 2013, 115). Juhilan (2006, 53) mukaan vastakohtana sosiaalisen osallisuuden toteutumiseksi voidaan pitää myös syrjäytymistä.

Kirkon diakonia ja yhteiskuntatyön ”Vastuun ja osallisuuden yhteisö” linjauksessa diakonia ja yhteiskuntatyön perustehtäväksi määritellään kristinuskoon pohjautuvan oikeudenmukaisuuden, osallisuuden ja lähimmäisrakkauden edistäminen alkaen yksilötasolta ja päättyen koskemaan yhteiskuntamme lisäksi koko maailmaa. Yleisiksi tavoitteiksi määritellään muun muassa lähimmäis- ja yhteiskuntavastuun syventäminen, yhteisöllisyyteen perustuvan diakoniaseurakunnan

rakentamisen ja osallisuuden vahvistaminen. (Helin, Hiilamo & Jokela 2010, 36-37.) Erityisesti osallisuuden vahvistaminen diakoniatyön linjauksessa näkyy siten, että kirkon tulee olla mukana ehkäisemässä syrjäytymistä vahvistamalla lähiyhteisöjä ja tukea niissä tapahtuvaa huolenpitojärjestelmän kehittämistä. Yhteisöön kuulumisen tukee yksilön sisäistä eheyttä. (Veikkola 2002, 126.)

Keravan seurakunta on luonut vuonna 2008 strategian, joka ulottuu vuoteen 2015 saakka. Strategiassa todetaan kehityshaasteena muun muassa yhteisöllisyyden vahvistaminen sekä syrjäytyneiden, rikkiäisten ja heikompien puolelle selkeämmin asettuminen. Strategian visiona Keravan seurakunta nähdään helposti lähestyttävänä, ihmistä osallisuuteen ja vaikuttamiseen rohkaisevana yhteisönä. Strategian painopisteitä ovat muun muassa jokaisen ihmisen oikeus osallisuuteen, tukeen ja vaikuttamiseen. (Keravan seurakunta strategia 2015, 2008.) Seurakunnan tulisi siis olla mukana ehkäisemässä syrjäytymistä vahvistamalla lähiyhteisöjä ja niiden luontevaa huolenpitoa toisistaan.

4 VAPAAEHTOISTYÖ

Lamavuodet 1990 - luvun alusta alkaen haastoivat hyvinvointiyhteiskuntamme organisaatio- ja ongelmakeskeisen palvelujärjestelmän etsimään uudenlaisia toimintatapoja. Hyvinvoinnin tuottajaksi haastettiin kolmatta sektoria: yrityksiä ja erilaisia järjestöjä sillä ajatuksella, että julkisen sektorin ohella myös muiden toimijoiden tulee ottaa vastuuta kansalaisten hyvinvointipalveluiden tuottamisesta. Kolmannen sektorin muutos aiempaa yleishyödyllisemmäksi toiminnaksi syntyi siis julkisen sektorin paineen alaisena, sillä useiden toimijoiden rahoitus on julkisen sektorin säätelemää. (Laitinen & Pohjola 2003, 254 – 257.)

Ahjon alueen kehittäminen lähti liikkeelle julkisen sektorin havaittua kehittämistarpeet alueella yhteistyössä seurakunnan kanssa. Asukasyhdistyksen perustama asukastupa Palje on osa kolmannen sektorin toimintaa ja sen olemassaolo perustuu täysin vapaaehtoistyöhön.

velujen kehittämiseen ihmisten tarpeita vastaavaksi. Habermann (1987) listaa vapaaehtoistyön kolmeen periaatteeseen. Ensimmäisenä vapaaehtoistyön periaatteena nähdään, että siihen osallistuvat ihmiset toimivat omasta halustaan vapaaehtoisesti. Toisena tärkeänä periaatteena pidetään palkattomuutta. Vapaaehtoisille toimijoille voidaan korvata mahdollisia toiminnasta aiheutuvia kuluja, mutta varsinaista rahallista korvausta tehdystä työstä ei saa. Kolmantena periaatteena vapaaehtoistoiminnassa toimitaan tavallisen ihmisen ehdoin ja taidoin. Jokaiselle ihmiselle löytyy varmasti hänen omia taitojaan ja kykyjään vastaavat ja sopivat tehtävät. Vapaaehtoistoiminta saattaa antaa kvalitatiivisen lisänsä sosiaali- ja terveydenhuoltoon. (Lehtinen 1997, 19–20.)

4.1 Vapaaehtoistyö Palkeessa

Palkeen toiminnasta on tähän saakka vastannut eläkkeellä oleva vapaaehtoistyöntekijä, joka oli käynnistämässä toimintaa vuonna 2010. Hän on nyt jättäytymässä pois aktiivitoimijan roolista ja toiminnasta vastaavaksi on alustavasti ehdotettu aktiivisesti toiminnassa mukana ollutta maahanmuuttajataustaista henkilöä.

(---)on helpottavaa jäädä pois toiminnasta, kun tietää tämän jäävän jonkun luotettavan ihmisen käsiin. Muuten musta tuntuisi kun nämä vuodet olisivat olleet ihan turhia, kun tässä on tätä hommaa pyörittänyt. (Henkilökohtainen tiedonanto 20.10.2014.)

Keravan kaupungin työllisyysyksikkö oli aiemmin mukana Palkeen toiminnassa ajatuksenaan saada kuntouttavaan työtoimintaan hakeutuneita henkilöitä työllistettyä Palkeeseen. Heidän työllistämisensä on kuitenkin osoittautunut hyvin haastavaksi, sillä heitä ei voida asettaa niin suureen vastuuseen, kuin asukastuvan toiminnasta vastaaminen vaatii. Työllistettyjen henkilöiden työkyky asettaa haasteita Palkeeseen asettumiselle ja siellä työskentelemiselle. Resurssien niukkuuden vuoksi työllistetyn työntekijän tulisi kyetä toimimaan itsenäisesti ja vastuullisesti. Hänellä tulisi olla hyvät elämänhallinnan taidot kyetäkseen ohjaamaan ja neuvomaan asiakkaita. Työllistetyillä on itsellään hyvin usein moni-

naisia ongelmia ja vaikka työllisyysyksikössä on käytetty runsaasti aikaa sopivien henkilöiden kartoittamiseen, kokemukset työllistetyistä Palkeessa ovat pääsääntöisesti negatiivisia. Työllisyysyksikön näkemyksen mukaan työllistettävät ovat liian haastavia Palkeeseen ja myös siellä koetaan kohtuuttomana niukkojen resurssien käyttöä työllistetyn ohjaamiseen ja tukemiseen sen sijaan, että Palkeeseen voitaisiin antaa lisätyövoimaa.

Vapaaehtoistyöntekijöiden mukaan saaminen toimintaan on osoittautunut hyvin haastavaksi. Toiminnasta vastaavan vapaaehtoistyöntekijän kokemuksen mukaan ihmiset tuntuvat arastelevan pidempiaikasta sitoutumista; on helpompi auttaa pyydettyä kuin ottaa vastuulleen säännöllistä toimintaa.

(---)olen mä näinä neljänä vuotena yrittänyt saada ihmisiä mukaan, mutta kukaan ei ole oikein innostunut. Ihmiset eivät halua sitoutua tällaiseen kokoaikaiseen toimintaan. Ruokapäivinä voi saada jonkun auttamaan tai jouluruokailuun voi saada apua. (Henkilökohtainen tiedonanto 20.10.2014).

4.2 Vapaaehtoistyön haasteet ja mahdollisuudet

Anne Birgitta Yeung (2002) on tutkinut suomalaisten asennoitumista ja osallistumista vapaaehtoistoimintaan. Tutkimuksen mukaan 44 % suomalaisista sanoo suurimmaksi syyksi vapaaehtoistoimintaan osallistumattomuudeksi ajanpuutteen. Muina syinä vaikuttavat terveydentila sekä se, ettei vapaaehtoistoiminnan mahdollisuutta ole edes ajateltu. Osalla ei ole edes mitään erityistä syytä olla osallistumatta. Tutkimustulosten mukaan reilu kymmenesosa suomalaisista kokee osallistumattomuuteensa sen, ettei heitä ole edes pyydetty osallistumaan vapaaehtoistoimintaan. (Yeung 2002, 46.) On kiistaton tosiasia, että ihmisten vapaa-ajasta kilpaillaan ja vaikka suomalaiset edelleen haluavat tehdä vapaaehtoistyötä, on sen luonne muuttunut. Nykyisin sitoutuminen on lyhempää ja projektimaista, mutta kyse voi myös olla siitä, että ei haluta antaa lupauksia, joita ei voida pitää. Lisäksi vapaaehtoistyön vastuullisuus voidaan kokea pelottavana ja kuormittavana tekijänä. Toisaalta vapaaehtoistyö voi kehittää ammatitaitoa ja kannustaa aktiivisen kansalaisen rooliin. Myös tätä kautta saadut epä-

viralliset oppimiskokemukset voivat edistää työllistymistä ja työelämään siirtymistä. (Euroopan komissio lausunto 2009.)

Vapaaehtoisilla on myös entistä enemmän valinnanmahdollisuuksia ja kilpailuheidän ajastaan edellyttää yhä enemmän ponnisteluja ja kehittämistä myös vapaaehtoistoimintaa organisoivilta yhteisöiltä. (Laimio & Välimäki 2011, 18.) Palkeen diakoniatyöntekijän mukaan vapaaehtoisia voitaisiin yrittää saada mukaan toimintaan Suurella sydämellä - vapaaehtoistyön verkkopalvelun kautta, jota seurakunta itsekin käyttää. Hän toivoo, että mukaan saataisiin paljon uusia vapaaehtoisia, jotta voitaisiin kerätä esimerkiksi sähköpostilista Palkeessa toimiville vapaaehtoistyöntekijöille. Tätä kautta informaatio ja ”työvuorot” voitaisiin jakaa helposti sekä selkeyttää työnjakoa niin ettei toiminta jäisi aina samojen ihmisten varaan. (Henkilökohtainen tiedonanto 10.11.2014).

Vapaaehtoistyön johtaminen eroaa perinteisestä ammatillisesta esimiehen ja alaisen suhteesta, sillä vapaaehtoistoiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja pääsääntöisesti siitä ei saa rahallista korvausta, eikä minkäänlainen käskytyks ole mahdollista. Järjestöissä ja yhdistyksissä onkin johdettava toimintaa innostamalla ja kannustamalla sekä korostamalla työn henkilökohtaista ja yhteisöllistä merkitystä. Vapaaehtoistyöhön muodostuu usein henkilökohtaisempi side kuin palkkatyöhön. (Hänninen 2012, 17–18.) Kuitenkin organisoidulla vapaaehtoistyöllä ja keskitetyllä johtamisella sekä koordinoinnilla luodaan turvalliset ja toimivat rakenteet vapaaehtoistyölle sekä edistetään myös työrauhan ja luottamuksen syntyä. Näin vapaaehtoistyölle annetaan mahdollisuus keskittyä siihen, miksi vapaaehtoistyö on olemassa. Johtamisen tulee olla yhtä aikaa sekä toimintaa tukevaa organisointia, että iloista huoletonta tekemisen riemua, joka mahdollistaa joustavan ja luovan toiminnan. (Hänninen 2012, 22.)

Palkeen toiminnan taustalla on ohjaustiimi, jossa toimivat Keravan seurakunta ja Nikkarinkruunu sekä Keravan kaupunki. Kyse ei ole siis perinteisesti ajattelemastamme projektista, jossa toimintaa koordinoisi selkeästi projektijohtaja. Tämä asettaa toiminnan kehittämiseksi erityisen paljon haasteita. Ohjausryhmä kokoontuu noin kaksi kertaa vuodessa. Ohjausryhmän tulisi olla projektin vetäjän paras tuki ja apu. Sen tulisi edistää ratkaisevasti projektin tavoitteiden toteuttamista ja verkottumista ja siihen kulumien tahojen tulisi olla sitoutuneita

hankkeeseen ja nähdä se tärkeänä haasteena, ei velvollisuutena tai lisätyönä. Ohjausryhmässä tulee olla myös toiminnan kohteena olevan ryhmän edustus johon myös Palkeen toiminnasta vastaava vapaaehtoistyöntekijä vahvasti kuuluu. (Jokilaaksojen kuntayhtymä 2014.)

5 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Asukastupien merkitystä on aiemminkin tutkittu monista eri näkökulmista. Vuonna 2013 Kuopiossa tehty opinnäytetyö asiakkaiden antamista merkityksistä asukastupa Linnan Tuvalle Kuopiossa vastaa eniten tätä opinnäytetyötä. Heini Hintikka ja Sari Alaluusua (2013, 72) toteavat opinnäytetyönsä yhteenvedossa, että asiakkaiden mielestä hyvä asukastupa on sellainen, jossa vallitsee yhteisymmärrys ja hyvä ilmapiiri. Asiakkaat laittavat toiminnan edelle sosiaalisen kanssakäymisen, yhteishengen ja sen, että tuvalle on mukava tulla.

Porin kaupungin ja lähiöiden asukastupien välistä yhteistyötään on tutkittu alueellisten yhteistyökumppaneiden kokemana sekä asukastupatoiminnan kehittämistä heidän näkökulmasta. Anne Salin (2010, 26-27.) toteaa tutkimustuloksissa asukastupien lisäävään alueen yhteisöllisyyttä. Niillä nähtiin myös työllistävää vaikutus alueen asukkaisiin, mitä pidettiin tärkeänä asiana, vaikka määrällisesti ei kovin suurista työllistämistä olekaan ollut kyse. Asukastupia käyttävillä sen ajatellaan toimivan syrjäytymistä ehkäisevänä tekijänä.

Teija Kunnari (2010) on tutkinut opinnäytetyössään Katoppa-asukastuvan asiakkaiden näkemyksiä asukastuvan toiminnan merkityksiä terveyteen ja hyvinvointiin. Tutkimustuloksista selvisi, että kävijät olivat etupäässä tyytyväisiä sosiaalisiin suhteisiinsa. Asukastupaa pidettiin kuitenkin vaikuttavana tekijänä niiden ylläpitämisen suhteen, sillä asukastupa mahdollisti tapaamisen ja yhdessä tekemisen.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Opinnäytetyön lähtökohdat ja sen tavoitteet

Ahjo nousuun - hankkeen seurauksena syntyi asukasyhdistys Yhteinen Ahjo ry, jonka päivittäistä toimintaa on matalan kynnyksen asukastupatoiminta. Toimitilan nimeksi valittiin Palje, jolla viitataan yhteiseen tekemiseen ja yhteen hiileen puhaltamiseen.

Yhdistyksen tarkoituksena on ollut toteuttaa Ahjo nousuun - hankkeen linjaamia kehittämisajatuksia, jotka ovat kirjattu yhdistyksen sääntöihin. Yhdistyksen tarkoitus on yhteisöllisyyden kasvattaminen ja häiriökäyttäytymisen poistaminen alueelta asukasviihtyvyyden lisäämiseksi sekä turvallisuuden luominen samalla alueen maineen palauttamiseksi. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys käynnistää toimintaa sille varatuissa tiloissa Ahjontie 7 A. Toiminta kohdistuu kaikenikäisille ihmisille Ahjon alueella.” (Toiminta kertomus 2011).

Opinnäytetyöllämme oli tarkoitus selvittää Palkeen toiminnan merkitystä yksittäiselle kävijälle ja tuoda näkyväksi Palkeen kävijöiden kokemuksia toiminnasta sekä ideoita sen kehittämisestä. Näin asukasyhdistyksellä on mahdollisuus kehittää Palkeen toimintaa asiakaslähtöisesti.

6.2 Opinnäytetyön toteutuminen

Opinnäytetyömme aineisto kerättiin puolistrukturoidulla teemahaastattelulla, jossa haastattelun kysymykset olivat etukäteen mietitty valmiiksi, mutta haastateltaville jätettiin tilaa myös omaan kerrontaan. Kysymykset olivat kaikille samat ja haastateltavat vastasivat niihin omin sanoin. Haastattelu sopii tutkimusmenetelmäksi, kun ei tiedetä, millaisia vastauksia tullaan saamaan ja kun vastaukset perustuvat yksilön omaan kokemukseen. Teemahaastattelu ottaa huomioon sen, että ihmisten tulkinnat asioista ja heidän asioille antamansa merkitykset

ovat keskeisiä, samoin kuin se, että merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. Tämä tuo haastateltavan ääneen kuuluviin. Teemahaastattelu etenee tiettyjen keskeisten teemojen varassa. (Hirsijärvi & Hurme 2008, 47-48).

Haastateltavat valittiin juuri sillä hetkellä paikalla olevista kävijöistä yhdessä Palkeen työntekijän kanssa niin, että molemmat meistä haastattelivat neljää ihmistä. Yhteensä haastatteluja tehtiin kahdeksan neljänä eri kertana vuonna 2014 kesäkuun ja elokuun välillä. Haastattelut nauhoitettiin, jotta saimme keskittyä pelkästään haastateltavaan, tarkastella haastattelun vuorovaikutuksen kulua ja analysoida sitä. Aineisto litteroitiin sanasta sanaan syksyn 2014 aikana, jolloin nauhoitteita myös kuunneltiin useita kertoja. Näin saimme huomioiduksi haastateltavan epäröinnin tai korjaukset puhutusta asiasta. Ruusuvuori & Tiittula (2005,15) toteavat, että haastattelija saattaa huomaamattaan johdatella haastateltavaa. Läpikäymällä nauhoitteita saimme mahdollisuuden havainnoida ne kohdat, joissa me haastattelijat johdattelemme haastateltavaa tai tilanteet, joissa haastattelijoina vaihdamme keskustelun aihetta, vaikka haastateltu olisi vielä ollut halukas jatkamaan edellisestä aiheesta käytyä keskustelua.

Opinnäytetyötä aloittaessamme tarkoituksemme oli analysoida haastattelun aineistoa Bikva – menetelmällä, joka on asiakaslähtöinen arviointimalli, jonka lähtökohtana ovat asiakkaiden näkemykset palveluiden laadusta ja vaikuttavuudesta. BIKVA- mallissa asiakkaan rooli on hyvin keskeinen ja heidän osallistumisellaan arviointiin voidaan saada tietoja, jolla on hyötyä julkisen sektorin kehittämisenä. (Krogstrup 2004). Luovuin kuitenkin tästä analyysimenetelmästä, koska koimme haastateltavilta saadun tiedon eteenpäin viemisen haastavaksi Palkeen rakenteiden vuoksi. Mikään yhteistyötaho ei kokenut olevansa siinä asemassa, että voisi hyödyntää tuottamaamme tietoa.

Opinnäytetyömme edetessä päädyimme analysoimaan aineistoa sisällönanalyysin keinoin. Tätä analysointimenetelmää voidaan kutsua teoreettisesti melko väljäksi ja se voidaan liittää hyvin moniin erilaisiin analyysikonkaisuuksiin. On myös sanottu, että useimpien laadullisten tutkimusten analyysimenetelmät perustuvat tavalla tai toisella sisällönanalyysiin. Aineistosta olemme nostaneet teemoiksi ne asiat, jotka liittyvät oleellisesti tutkimuskysymykseemme ja pyrimme kertomaan kaiken mitä haastatteluiden kautta tuli esiin. Näin rajaamalla ai-

neiston ulkopuolelle jää se, mikä ei oleellisesti liity tutkimukseen, vaikka esiintulleita havaintoja olisi mielenkiilloista tutkia ja raportoida. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91-93.)

7 TUTKIMUSTULOKSET

Opinnäytetyössämme haastattelimme satunnaisesti kahdeksaa Palkeen kävijää tutkimukseemme. Heistä neljä oli naisia ja neljä miehiä, iältään 55 – 80 vuotta. Yksi heistä oli työelämässä, yksi sairaseläkkeellä ja loput kuusi vanhuseläkkeellä. Kävijöitä palkeella on lähes neljä sataa kuukaudessa ja heistä vakituisia, päivittäisiä kävijöitä on arviolta noin viisitoista.

Saadaksemme selville asukastupa Palkeen merkitystä sen kävijöille kysyimme haastattelukysymyksiä, jotka liittyivät osallisuuteen, yhteisöllisyyteen ja vapaaehtoistoimintaan sekä myös Palkeen kehittämiseen. Nämä pääluokat muodostuivat aineistoista, jonka jälkeen erottelimme niistä seitsemän alaluokkaa, joiden alle olemme teemoitelleet aineiston.

YHTEISÖLLISYYDEN MERKITYS

Palkeen toimitila on saatu vuokrattua edullisesti asukasyhdistyksen käyttöön Keravan kaupungin Kiinteistöosakeyhtiö Nikkarinkruunulta ja huonekalut sekä tietokone on saatu lahjoituksena. Ruokailusta on muodostunut hyvin keskeinen osa Palkeen toimintaa.

Fyysisen tilan ja sen toimintojen tarpeellisuus tuli jokaisessa haastattelussa esille erilaisin ilmauksin. Koska Ahjossa ei ole kahvilaa osalle haastateltavista oli tärkeää, että oli paikka jossa käydä kahvilla, aamupalalla tai syömässä keran viikossa.

(---)moni haluaa tulla kahville kun täällä ei ole kahviota. Jos täällä olis joku kahvio vois mennä jonnekin kahvioon vaikka kaupan

käynnin yhteydessä, mutta kun täällä ei ole niitä palveluja. Palvelut on niin rajattu.

(---)mutta toi on kyllä hyvin suosittu toi torstai päivä. Kun tässähän käy tommosia yksinäisiä miehiä aika paljon jotka tykkää ja se on ja pariskuntiakin käy. Et tota saavat sen lämpimän ruuan. Ja sit se on niinkun semmonen yhteinen hetki, ymmärrätkö, kotona syödään sitä telkkarin ääressä sitä ruokaa. Mutta sitten tässä ollaan ja sit kun se on toisen laittamaa. Se on aivan ihanaa.

Näistä kommentteista nousee vahvasti esiin tarve kokoontua yhteen ja olla kanssakäymisessä ja vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Palkeeseen on helppo poiketa juomaan kuppi kahvia, lukemaan päivän lehti ja vaihtaa kuulumiset. Alueella on paljon pieniä asuntoja, joten siellä on myös paljon yksin eläviä henkilöitä. Alueella asuvat yksinäiset miehet ovat löytäneet Palkeen torstailounaan hyvin ja edullinen ruoka houkuttelee paljon ihmisiä paikalle. Ruokailusta on muodostunut sosiaalinen tilanne ja sitä osataan arvostaa. Alueen asukkailla on selkeä tarve kokoontua yhteen.

Elämänhallintaa vahvistavana seikkana esiin tuli tietokoneen käyttömahdollisuus. Osalle haastatelluista tietokoneen hankinta kotikäyttöön oli tuntunut liian isolta investoinnilta ja heistä oli kätevää maksaa laskut ja hoitaa muita asioita Palkeessa. Tietokoneen käytössä saatu opastus ja neuvonta oli koettu hyvin tärkeäksi, sillä haastateltavien sukupolvi on joutunut opettelemaan paljon uuden teknologian käyttöä ja monelle tietokone on hyvin pelottava ja vieras laite. Palkeen tutussa ja turvallisessa ympäristössä oli helppoa harjoitella koneen käyttöä ohjatusti. Useamman haastateltavan kommentteissa positiivisiksi asioiksi nousi mahdollisuus sanomalehden lukuun ja kortinpeluuseen.

(---)kyllä tämä on tarpeellinen paikka, kaikki ovat tervetulleita vaikka eivät ole talonasukkaita, täällä voi käydä kahvilla ja jutella. Täällä on myös tietokone, toiset maksaa sillä laskujaan ja jos on ollut papereita joita pitää katsoa niitä on yhdessä katsottu.

(---)Kyllä mä oon täältä saanut apua laskujen kanssa ja se onkin hyvä et on voinut rauhassa opetella tota laskunmaksua. Kun ei meillä kotona ole tietokonetta. Ja sitten tietysti noi kaikki hakemukset ja muut voi täällä täyttää tietokoneella niin ei tarte lähtä mih-

kään Kelaan.

Yhteisöllisyyden kokemukset tulevat aineistosta esiin selkeästi jokaisen haastattelun kohdalla. Yhteisössä autetaan toinen toisiaan siinä missä osataan. Asoista puhutaan yhdessä ja mietitään, miten pitäisi toimia. Koska Ahjosta on keskustaan matkaa noin kaksi kilometriä ja lähikauppa on hinnoiltaan kallis, auttavat autolliset naapurit viemään tarvittaessa kauppaan tai vaikkapa terveyskeskukseen niitä, joilla autoa ei ole. Haastateltavat ihmettelivät selvästi myös sitä, miten ihmiset vilpittömästi auttavat toisiaan ilman, että he odottavat tekemistään palveluksista minkäänlaista korvausta. Haastatteluissa ilmeni myös se, että pihapiireissä on eroa, miten siellä ihmiset auttavat toisiaan. Toisissa pihoisissa naapurit auttavat toisiaan enemmän kuin toiset. Eräs haastateltava kertoikin, että oli itse yrittänyt luoda omiin naapureihin samanlaista yhteyttä niin, että olisi saavutettu samanlaista auttamiskulttuuria kuin mitä oli kuullut jossain toisessa pihapiirissä olevan.

(---)täällä kyllä moni tulee kyselemään mitä tälläsessä tapauksessa voisi tehdä ja kyllä täällä niinkun keskustellaan ja autetaan, jos jollain on joku ongelma niin kyllä ne tulee kysymään et ois tämmönen mitäs tälle tehdään ja sitten tota pähkäillään tossa yhdessä.

(---)Se musta on ihan kivaa, et täs on muutamii sellasii henkilöitä, et ne sanoo et ne vie kyllä kauppaan. Niinkun mä käyn aina, kun kulkeminen on niin vaikeeta ja on ollut aurinkoinen ja hirveen kuuma, et mä olen ollut ihan ja mul on ollut äärettömän vaikee kulkee tuolla kadulla, ni mä oon saanut sit kyydin.

(---)täällä ollaan ulkona ja autetaan toisia, siis ihan oikeesti autetaan ihmisiä. Mä oon välillä ihan ällikällä, kun yllätyin niin, et vietään kauppoihin tai terveyskeskukseen tai jotain.

Haastateltavat ovat saaneet apua ja tukea moniin eri tilanteisiin toisiltaan ja juuri tästä on syntynyt vahva yhteisöllisyyden kokemus. Nämä auttamiskokemukset ovat synnyttäneet luottamusta ja uskoa ympärillä oleviin ihmisiin.

(---)kyllä mä noita vanhoja rouvia jeesaan jos tarvii. Ihan mielelläni eikä tuu mieleenkään pyytää siitä rahaa. Onhan se kiva et voi olla jolleki avuks.

(---)ihmiset auttavat toisiaan puolin ja toisin erilaisissa asioissa.

Myös auttajana toimiminen on ollut positiivinen ja elämään sisältöä tuova asia. Haastattelujen kautta vahvistuu käsityksemme siitä, että ihmisellä on pohjimmiltaan luontainen tarve tehdä hyvää, olla avuksi ja tuntea itsensä tarpeelliseksi. Tämä vahvistaa auttajan asemaa yhteisössä ja tuo hänelle tietynlaisen statuksen hyvänä ihmisenä, naapurina tai tuttavana.

Asukasyhdistyksen toiminnan lähtökohtana oli kasvattaa alueen asukkaiden kokemaa yhteisöllisyyttä ja sitä kautta kohentaa asukasviihtyvyyttä ja turvallisuutta alueella. Haastattelujemme mukaan yhteisöllisyyden kokemus Palkeen kävijöiden keskuudessa on syventynyt ja vahvistunut.

Asukasyhdistystoiminnan vaikutusta asukasviihtyvyyden lisäävänä tekijänä pidettiin osittain ristiriitaisina. Tämä saattoi johtua osittain siitä, että haastateltavista useampi asui Ahjon alueeseen kuuluvalla omakotitaloalueella, eikä heillä ollut käsitystä alueen ongelmallisuudesta.

(---)no kun en mä asu täällä niin en tiiä muutakun että toi kaupan ympäristö on siistintynyt. En mä muuten oo täällä pelännyt, mutta välillä vaan jännittää ne huumetyypit, kun ei niistä oikein tiedä mitä niitten päässä liikkuu.

(---)En osaa sanoa kun en itse asu tässä talossa. Mutta täällä Ahjossa me on asuttu jo yli 40 vuotta ja hyvä paikka tämä on ollut.

Nikkarinkruunun vuokra-asuinnoissa asuvat haastateltavat olivat tietoisia alueen huonosta maineesta ja toisaalta olivat tehneet havainnon alueen rauhoittumisesta. Asukasyhdistyksen toiminnan ansioksi tätä ei kuitenkaan suoranaisesti nimetty.

(---)Juu kyllähän tää on ollut rauhatonta, mutta mun mielestä tää on kyllä vähän niinkun rauhottunut tää alue. Tiijä sitten mistä se johtuu mutta, mun mielestä tää on rauhottunut.

Osa haastateltavia nosti häiriötekijöiksi enimmäkseen ne asukkaat, joilla on häiriökäyttäytymistä päihteistä johtuen. Tosin nämä asukkaat pysyttelevät omis-

saoloissaan ja keskenään, joten heistä on hyvin harvoin haittaa muille alueen asukkaille. Alueen runsasta maahanmuuttajaväestöä ei kukaan kommentoinut negatiivisesti ja ainoastaan yhdessä haastattelussa koko asia edes nousi esiin.

(---)En mä kyllä tiä, musta tää on ollu ihan jees koko ajan. Mut oon mä kuulu kaikkee vaik mistäpä nyt ei kuulis. Onhan joka paikas nykyään kaikkee. Niiku noit mamuja ja semmosta epämäärästä sakkii. Mut ei ne mua haittaa, kun en mä mikään rasisti oo.

OSALLISUUDEN MERKITYS

Sosiaalisten suhteiden ylläpitämisen merkitys korostui jokaisessa haastattelussa. Paljetta pidettiin tärkeänä muun muassa yksinasuville miehille, jotka saataisivat olla ilman asukastupaa todella yksinäisiä.

(---)Kun tässä käy tommosia yksinäisiä miehiä aika paljon(---)

Kaikille haastateltaville oli tärkeää saada tavata ihmisiä ja he pitivät tärkeänä vaikka vain saada jutella jonkun kanssa. Osa haastateltavista kertoi saaneensa uusia ystäviä Palkeessa; osalle heistä toisista oli tullut todella läheisiä ja tärkeitä ihmisiä.

(---)tää on sellainen puolimatkankrouvi ja täällä näkee ihmisiä. Tää on monelle sellainen henkireikä. Niinkun ymmärrät, että saa tavata ja höpöttää. On tää tärkeä paikka mun elämässä.

Tää on niinku kokonainen perhe kun kaikki on täällä ystäviä.

Vertaus perheeseen kertoo paljon Palkeen ja siellä käyvien ihmisten merkityksestä juuri tälle haastateltavalle. Hän kokee ihmiset ympärillään läheisiksi ja tärkeiksi. Näin hän on osa isompaa kokonaisuutta ja on saanut tunteen siitä, että kuuluu johonkin. Nämä iäkkäät henkilöt olivat yksinasuvia ja lapset perheineen asuivat kaukana, joten heidän päivittäinen kanssakäyminen ihmisten kanssa tapahtui Palkeessa.

Haastatteluissa yksi kävijä kertoi, miten hyvin hänet oli otettu Palkeessa vas-

taan. Tämä oli ollut hänelle hyvin merkittävä asia, koska aiemmin sosiaaliset tilanteet olivat olleet haastavia ja vaikeitakin. Ihmisten lämmin vastaanotto ja tunne siitä, kuin olisi aina tuntenut Palkeessa käyvät ihmiset, auttoivat häntä kohtaamaan ihmisiä muuallakin helpommin.

(---) kyllä tää on mulle tosi tärkeä paikka. Kun on aina sellainen olo, että on tervetullut. Vaikka aikemmin mun on ollut tosi vaikea kohdata ihmisiä kun on toi paniikkihäiriökin. Et kun täällä saa sit harjoitella niin pystyy muuallakin oleehän ehkä vähän iisimmin.

Lähes jokainen haastateltava toi haastattelussa esille tämän saman asian. He kokivat, että Palkeeseen olivat tervetulleita kaikki alueella asuvat asukkaat, eivät vain ne asukkaat, jotka asuivat samassa pihapiirissä.

(---) tämä on tarpeellinen paikka, kaikki ovat tervetulleita vaikka eivät ole talon asukkaita, täällä voi käydä kahvilla ja jutella.

(---) kyllä tää on tarpeellinen paikka ja sellanen sosiaalinen tapahtuma, kun voi nähdä tuttuja ja saa jutella.

Palkeen olemassaolo on haastattelujen valossa monelle ikäihmiselle merkityksellinen paikka ja siellä on syntynyt tärkeitä ihmissuhteita.

(---) musta on tullut ihan ystävä monen kanssa ja se on aika harvinaista nykyään. Siis et ystäväystyy. Mut meitä on täällä monta saman ikästä ja ollaan eletty jo se kaikki kiire nii nyt on aikaa ystävilleki.

Ikääntymisen myötä olemassaolevat ihmissuhteet usein vähenevät, liikkuminen hankaloituu ja palveluiden tarpeeseen syntyy muutoksia. Työelämästä pois jääminen saattaa aiheuttaa tyhjyyden tunnetta sekä hämmennystä ja tähän tarpeeseen Palkeen toiminnalla on annettavaa alueella. Muiden ihmisten seura ja ruoka ovat perustarpeita joiden äärelle on hyvä kokoontua.

Diakoniatyöntekijän käyntien merkitys ei haastattelujen perusteella näytä olevan kovinkaan syvällinen eikä hengellinen Palkeessa kävijöille. Monet kokevat diakoniatyöntekijän hyvin neutraaliksi, normaaliksi ihmiseksi, jota mahdollisen avun tarpeen tullen olisi helppo lähestyä.

Se on hyvin sellainen, kuinka mä sanoisin, normaali, normaali ihminen. Niin ei tarvitse olla mikään uskovainen. Niin niin, ei tarvitse näytelläkään sellaista naamaa.

Kyllä mä tiedän kuka se on, semmoinen ihan kivalta vaikutti(---)

Diakoni on tullut tutuksi, joten apua tarvittaessa kynnyksellä ottaa häneen yhteyttä on madaltunut.

(---)no kun tietää kuka se on niin kyllä sille vois soittaa tai jotain jos tarttisin apua.

Niin, kai sille vois jutella jos ois sellainen tarve(---)

Kukaan haastateltavista ei kuitenkaan kertonut, että olisi tarvinnut diakonista apua missään muodossa tai sitten he eivät vain halunneet kertoa sitä. Osalle oli yhdentekevää kävikö diakoniatyöntekijä Palkeessa vai ei, mutta kukaan ei kuitenkaan vastustanut hänen käyntejään. Useimmille haastateltaville riitti se, että esimerkiksi hänestä sai kortinpeluuseen kaverin, eikä häneltä odotettukaan muuta.

(---)no joo...en mä tiiä mitä siitä pitää ajatella. Hyvähän se on et käy, ei kai se ketää haittaa. Mutta ei mulla sille mitään oo.

Yhden haastateltavan mielipide diakoniatyöntekijästä oli muista poikkeava. Hän kertoi haastattelussa omasta kokemuksestaan, joka liittyi kohtaamiseen diakoniatyöntekijän kanssa. Haastateltava kertoi olevansa äärimmäisen ihmeissään ja pettynyt diakoniatyöntekijän suhtautumisesta häneen, kun he olivat tavanneet Palkeessa ensimmäisen kerran; diakoniatyöntekijä ei ollut haastateltavan kokemuksen mukaan millään tavoin kohdannut häntä, vaan ohittanut ja mättäöinyt täysin.

En mä kauheen hyvää kuvaa siitä saanut. Ensinnäkään se ei ees tervehtinyt. Mulle tuli semmoinen tunne, kun mä nään herkemmin ihmisistä, niin niin tota, tuli ihan semmoinen tunne, että hän ei ees halunnut mun kanssa jutella ollenkaan. Mut mä en tiedä oliko se et mun pärsstä ei kiinnosta, mut olettaisin et kun ei kerran edes terveh-

tinut, vaan mä jouduin niinkun itse meneen sinne, ja mähän niinkun odotin siinä. Mä kävin röökillä siinä ja sit mä vasta menin. Odotin että hän ois ite tullut, koska hän on kuitenkin niinkun tässä ja hänen tehtävänsä olis niinkun tervehtiä.

Seurakunnantyöntekijältä odotetaan avointa ja ystävällistä kohtaamista kaikkien ihmisten kanssa, joten hämmennys ja pettymys tässä tilanteessa korostuvat ehkä juuri tästä syystä. Haastateltavalla on vahva ennako – odotus siitä, kuinka diakoniatyöntekijän tulisi käyttäytyä, esimerkiksi hän odottaa työntekijän tervehtivän ensin. Haastateltava kertoi olevansa hyvin herkkä ihminen ja aistivansa tilanteita ”tuntosarvet pystyssä”. Hänen kokemuksensa työntekijän epäasiallisesta käyttäytymisestä on arvokas ja aito, mutta väistämättä herää kysymys kuinka realistiset tämän henkilön odotukset ovat diakoniatyöntekijää kohtaan? Olisiko hän itse voinut tervehtiä ensin tai hakeutua työntekijän seuraan? Diakoniatyöntekijä on taas voinut olettaa, että tämä henkilö haluaa olla itsekseen tai tietoisesti välttelee diakoniatyöntekijää.

VAPAAEHTOISTYÖN MERKITYS

Vapaaehtoistyön kartoituksessa haastatteluaineistosta selvisi, että useat kävijät osallistuvat satunnaisesti vapaaehtoistyöhön. He auttavat esimerkiksi myyjäisissä, ruuan laitossa, kaupassa käymisessä tai kirpputoritavaroiden järjestämisessä. Heistä ei kukaan halunnut sitoutua vapaaehtoistyöhön vakituisesti. Pyydettyäessä he kuitenkin auttoivat mielellään aina silloin kun se oli mahdollista omien menojen rinnalla.

(---)mutta kyllä näitä täällä olen jeesailut. Ja sitten kun on joskus ruokaa niin ne on pyytänyt mua savustaan lohta tänne ja mä oon savustanut ja tämmöstä.

(---)oon silleen jeesannut että me ollaan käyty kaupassa, käynyt kantaa sen ruokakasseja ja tommosta.

(---)joskus kirppistoiminnassa olen yhden rouvan kanssa käynyt läpi vaatteita ja järjestellyt niitä.

Osallistun toiminnan järjestämiseen silloin kun oon kotona muun

muassa hoitamalla kirpputoria, olemalla mukana myyjäisissä sekä jouluruokailussa apuna. Esimerkiksi jonkun kerhon vetäjäksi en ole suostunut, kun olen niin epäsäännöllisesti kotona.

(---) mä auttelen aina välillä, kun sillä on niin paljon kaikenlaista.

Vakituisena vapaaehtoistyöntekijänä on toiminut alusta saakka sama henkilö, joka on itse alun perin talon asukkaita. Monet haastateltavat pitävät hänen rooliaan Palkeessa korvaamattomana ja tämä tulee lähes jokaisessa haastattelussa esille. Haastateltavat kokevat saavansa häneltä paljon apua ja hänen ponnastaan arvostetaan Palkeen kävijöiden keskuudessa suuresti.

(---)mulle hän on niinku se läheisin täällä ja siitä on tullu tosi tärkeä ihminen mulle.

(---)hän tarjoaa aina apuakin vaikka laskujen maksun kanssa tai muissa noissa tietokonejutuissa.

TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Toiminnan kehittämisestä kysyttäessä osalle haastateltavia toiminta nykyisellään vastasi heidän tarpeitaan, eivätkä he nähneet toiminnassa kehittämiskohteita.

(---)tää nyt toimii kyllä tälleen ihan hyvin.

(---)kortinpeluksen kun on kaveri ni se riittää mulle.

(---)mä vaan tuun ja meen. Käyn vaan moikkaamassa kavereita ja se riittää. Tälläsensä tää vastaa just mun tarpeita.

Valtaosa haastateltavista piti kuitenkin toiminnankehittämistä tarpeellisena. Esimerkkeinä esille nousivat varainhankintatarkoituksessa järjestetyt joulu-myyjäiset. Myyjäiset ovat saavuttaneet suuren suosion ja niitä toivottiin järjestettävän useamminkin, esimerkiksi keväällä ja syksyllä. Lisäksi haastateltavat toivoivat kokkikerhoja sekä nuorille suunnattuja, että aikuisille, joilla on heikot ruuanvalmistustaidot ja jotka haluaisivat oppia tekemään tavallista perusruokaa. Myös retkiä toivottiin lisää.

Jouluisin on myyjäiset, mut sellaiset myyjäiset voisi järjestää muulloinkin, useamminkin. Mutta aika kiva olis sellasta että äideille, äideille joku pieni juttu, et täl kertaa leivotaan ja seuraavalla kerralla tehään joku kiva ruoka ja leivonnaiset sais kotiin. Monikin haluaisi opetella tekemään suomalaista ruokaa. Niin siis pelkästään suomalaista ruokaa eli perusruokaa.

Se kokkikerho olis hyvä, on me siitä puhuttu. Jos mäkin voisin osallistua siihen. vaikka mä oon näin aikuinen nainen niin ruokaa mä en osaa laittaa. Se olis kyl hyvä osata.

(---)kokkikerho vois olla, esimerkiks joo no vaikka viis kertaa semmosille, tämmösille avuttomille ihmisille, kai mä oon se avuton, ja että sais itekkin kehitettyä semmosta hyvää ruokaa.

(---)musta retket on ollu kivoja, niillä tykkään käydä ja niitä vois olla enemmänkin.

Yksi haasteltava toi esille hämmästyksensä siitä ettei Palkeeseen ole saatu vakituista, palkattua työntekijää, vaikka tiedetään toiminnan ja tilan merkitys alueen asukkaille. Hänen mielestään toiminnan kehittämiseksi ole tällä hetkellä ole resursseja ja siksi hän ei lähtenyt kertomaan kehittämisideoitaan.

Musta on kumma että tämmönen paikka ei saa palkattua väkeä. Kun tiedetään miten tää paikka on tärkeä ja silti tänne heitetään kaikenlaisia tyyppijä. Kun ei niitä työllistettyjä voi laittaa joka hommaan et välillä tuntuu kun niistä ois vaan enemmän haittaa tolle vetäjälle. Niin ei siinä oikein mitään voi kehittää. En oikein tiedä, tämä on tällainen mikä tämä on.

Erästä kommentista nousi esiin myös huomio palkatun työntekijän tarpeesta, mutta lisäksi sosiaalitoimen vähäisestä osallistumisesta toimintaan. Haasteltava myös pohti Palkeen tarkoitusta ääneen.

(---)mut sit olis tietty kiva et olis vakituiset työntekijät ja ne sais palkkaa niin ehkä tätä touhuakin sit vois jotenkin kehittää. Kun välillä tää on levällään kun jokisen eväät tää homma. Sillon alkuun kävi ne sossutkin mut ei niitä nyt oo näkynyt. Ja jotenkin välillä tuntuu että tää on vaan tää paikka ilman sen kummempaa tarkoitusta. Et mikä

tää niinku on tää paikka?

Kaksi vastaajista oli sitä mieltä, että toiminnassa olisi hyvä ottaa kaikkien osallistujien mielipide huomioon ja jos ei asiasta saada päätöstä niin olisi hyvä äänestää. Nyt heistä tuntui, että suurin osa päätettävistä asioista oli tiettyjen ihmisten päätösvallassa. Toivottiin myös, että yhteisesti sovituista säännöistä pidettäisiin paremmin kiinni.

(---)joo, että sanotaan nyt sitten toiminta 8 miikka, ehkä pikkusen että otettas huomioon käviöiden mielipide tietyissä asioissa, niin.

(---)et sitä niinkun vähän huomioitas sitä mitä sanotaan ja tehdään ettei se ole vaan määrättyjen henkilöiden päätösvallassa . Kaikkien mielipide otettas huomioon. Ja jos ei saada päätöstä äänestettäsi.

Osa haastateltavista näki toiminnan perustumisen vapaaehtoistyöhön kehittämiskohteena, mutta sitä pidettiin myös positiivisena asiana, samoin kuin kevyttä organisaatiota.

(---)se kyllä vähän harmittaa et noi työntekijät vaihtuu kun niille ei makseta palkkaa. Olis kiva kun pysyis samat naamat pitempään.

Voishan sitä miettiä, että meistä vakituisista kävijöistä joku ottais tän vetovastuun täällä. Mutta pitäis olla enemmän kun yksi ihminen. Tää on niin ku aika haavottuvainen tää systeemi jos se yksi sairastuu, tai jos nyt vetäjä on pitkään pois.

(---)vapaaehtosuutenhan tää perustuu koko paikka ja sen on kyllä ihan hyvä juttu, kun ei oo kukaan pomottamassa ja ehkä just siks täällä on sellainen hyvä henki.

Ohjattua toimintaa haastattelijat toivoivat Palkeeseen hajanaisesti. Toiset olivat hyvin tyytyväisiä paikkaan juurin näin ilman mitään sen kummempaa ohjattua toimintaa ja toiset taas toivoivat lisää toimintaa erityisesti erilaisia toiminnallisia kerhoja.

(---)jotain ohjattu niinku joku bingo vois olla kiva aina joskus. Mut ei täällä joka päivä tarvii mitää ohjelmaa olla. Varsinkaan mitään jee-sustelijoita tai sossuja tai muita. Vaikka voihan nekin jollekin sopia mut mä en kaipaa.

Mulle riittää tää nykyinen, emmä kaipaa mitään tähän lisää. Just ku

saa vaan kahvii ja voi jutella.

Palkeen rajattuja resursseja ei ehkä kävijöiden keskuudessa ole osattu huomioida, sillä yksi haastateltava toivoi sururyhmätoimintaa. Toisaalta tämä haastateltava toteaa itse, että ryhmällä voisi olla ulkopuolinen ohjaaja.

(---)mun mielestä vois olla kyl semmonen niinkun semmonen jos sanotaan että on menettänyt jonkun läheisen, niin vois olla semmonen missä vois jutella. Niin niinkun sellaisen sururyhmä. Vois olla joku ulkopuolinen vetäjä siinä.

Tällainen toiminta vaatii kuitenkin ammattitaitoisen, koulutetun työntekijän ja useamman samassa elämäntilanteessa olevan ryhmäläisen, sillä sururyhmätoiminta on vertaisryhmätoimintaa. Lisäksi sururyhmän sisältöön vaikuttaa se kenet läheisistään sureva on menettänyt. On eri asia surra iäkstä, jo elämänsä elänyttä vanhempaa, kuin kuollutta lastaan. Tällainen toiminta kuuluu pääsääntöisesti seurakunnalle, mutta lähimmäisenä myös Palkeessa voidaan surijaa kuunnella.

Myös muilla selkeästi kohdennetuilla ryhmillä on sama haaste, eli kuinka saada pienestä kävijämäärästä koottua ryhmä, jolla on jokin yhteinen nimittäjä. Usein ryhmätoiminta kerää aluksi useamman innostuneen ihmisen yhteen, mutta hyvin helposti toiminta hiipuu ja kuihtuu pois. Tästä syystä Palkeessa on nähty vapaamuotoisen yhdessäolon vastaavan kävijöiden tarpeisiin paremmin kuin rajattujen keskusteluryhmien.

8 TUKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Tutkimuksen luotettavuus koostuu monista tekijöistä. Yleisesti voidaan ajatella sen perustuvan tutkimustiedon pätevyYTEEN ja pysyvyyTEEN. Pätevyys voisi yleisesti tarkoittaa sitä, kuinka tarkoin tutkimus kohdistuu ongelman ratkaisemiseen, jota tutkitaan. Pysyvyys taas voisi liittyä kysymykseen missä määrin tutkimuksessa saatu aineisto on saatavissa samanlaisena toistotutkimuksessa-kin kyseisessä tutkimuksessa. Kolmantena laatuKriteerinä voidaan pitää sitä,

kuinka suuri osa jonkin muuttujan vaihtelusta selittyy tutkimuksessa käytetyillä tekijöillä. (Erätuuli, Leino & Yli-luoma 1994, 19.)

Haastatteluaineiston luotettavuus riippuu sen laadusta. Aineiston pitää noudattaa samoja sääntöjä koko prosessin ajan. Materiaalin on oltava myös laadultaan hyvää, esimerkiksi tallenteiden kuuluvuus vastausten todenmukaisuuden kirjaamiseksi. Laadukkuutta voidaan myös etukäteen ajatella esimerkiksi haastattelurunkoa valmistellessa, teknisten välineiden toimivuuden tarkistamisella, sekä haastattelupäiväkirjan pitämällä. Tässä tarkoitus on kirjata ylös esimerkiksi haastateltaville olleita vaikeita kysymyksiä. Haastattelun laatua voidaan myös parantaa sillä, että haastattelu litteroidaan mahdollisimman nopeasti. (Hirsijärvi & Hurme 2008, 184-185.)

Tutkimuksen eettisten kysymyksenasettelujen tulee näkyä läpi koko opinnäytetyöprosessin. (Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010, 12). Haastattelua ohjaavat tietyt säännöt, muun muassa haastattelijan vaitiolovelvollisuus ja haastattelun on tapahduttava tiettyjen etikettisääntöjen puitteissa. Teemahaastattelussa haastattelijan edellytetään myös pidättäytyvän liiallisista omista kommentistaan. Haastattelussa kysymyksillä on tärkeä osuus haastattelun toteutuksessa. Haastattelijalla ohjaa tilannetta tekemällä kysymyksillä, joten on hyvä jos hän laatii etukäteen kysymyksiä niin sanotusti varastoon siltä varalta, että haastattelu ei lähde sujuvasti käyntiin. Haastateltavalle tulee kertoa haastattelun tarkoitus ja tarkentaa myös haastattelun luonnetta. Haastattelun kysymykset on hyvä tehdä arkikielellä ja kysymyksiä laadittaessa on hyvä myös kiinnittää huomiota siihen, etteivät kysymykset ole liian johdattelevia. (Hirsijärvi & Hurme 2008, 101-104.)

Haastattelukysymykset laadimme etukäteen ja hyväksyimme ne opinnäytetyötämme ohjaavalla opettajalla. Kysymysten asettelussa pyrimme selkeyteen ja yksinkertaisuuteen. Laadimme apukysymykset etukäteen valmiiksi ja teimme koehaastattelun Palkeessa. Tämän jälkeen muokkasimme vielä kysymyksiä avoimemmiksi ja pyrimme eroon johdattelevuudesta.

Haastattelut toteutettiin Palkeessa sen aukioloaikana, koska halusimme haastateltavien tuntevansa olonsa turvalliseksi tutussa ympäristössä ja siinä kontekstissa, josta olemme kiinnostuneita. (Eskola & Vastamäki 2007. 28-29). Jokaisel-

le kerrottiin erikseen haastattelun tarkoituksesta ja siitä, että se nauhoitetaan opinnäytetyömme aineistoksi. Kaikki antoivat suullisen luvan aineiston käyttöön. Aineiston litteroinnissa häivytimme haastateltujen henkilöllisyyden varmistaksemme heidän anonymiteettinsä. Palkeessa kävijöiden määrä on niin pieni, että haastateltavat ovat hyvin helposti tunnistettavissa jo puhettavasta.

Opinnäytetyömme teoreettinen viitekehys muodostui hiljalleen prosessin edetessä ja viettäessämme aikaa useita tunteja Palkeessa. Aluksi lähtökohtanamme oli syrjäytyminen ja sen ennaltaehkäisy. Havainnoituamme Palkeen toimintaa ja kävijöitä ennen opinnäytetyömme aloitusta huomasimme ajattelutapamme muuttuneen ongelmakeskeisyydestä positiivisempaan ja voimavarakeskeiseen ajatteluun.

Haastattelijoina emme osanneet ennakoida haastatteluissa esiin tulevia vaikeita asioista, jotka eivät millään tapaa liittyneet haastattelukysymyksiin. Haastateltavat toivat esiin oman elämänsä suuria tragedioita ja ongelmia, joita emme voineet ihmisinä sekä tulevina sosiaalialan ammattilaisina ohittaa. Ihmisillä oli suuri tarve kertoa itsestään ja elämästään. He olivat hyvin mielissään siitä, että heitä haluttiin kuulla ja kuunnella. Tästä syystä haastattelut veivät paljon aikaa ja aineistoa kertyi runsaasti, vaikka siitä osa on aineistoa, jota emme voi tässä opinnäytetyössä hyödyntää.

Haastattelujen määrä ei ollut runsas, mutta koimme sen riittäväksi. Opettajalta saamamme ohjeistuksen mukaan haastatteluiden määrä on syytä rajata ja näin päädyimme haastattelemaan kahdeksaa henkilöä. Haastatteluiden työstäminen opinnäytetyön aineistoksi oli vaativaa ja työlästä, mutta olimme erittäin tyytyväisiä, että ryhmähaastattelun sijasta päädyimme yksilöhaastatteluun, koska meillä on vähäinen kokemus haastattelijoina ja kirjallisuuden mukaan ryhmähaastattelun litterointi on erittäin haastavaa. Aineistoa litteroidessamme havaitsimme sen toistavan itseään ja teemoittelu vaiheessa tämä huomio vahvistui. Emme usko, että aineiston sisältö olisi juurikaan erilainen, vaikka olisimme haastatelleet useampia kävijöitä.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää asukastupa Palkeen aktiivikävijöiden kokemuksia sen toiminnasta. Asukasyhdistyksen toiminnan lähtökohtana oli kasvattaa alueen yhteisöllisyyttä, lisätä asumisviihtyvyyttä ja – turvallisuutta.

Palkeessa kävijöiden keskuudessa yhteisöllisyyden kokemus oli hyvin vahva ja sitä pidettiin tärkeänä asiana, samoin sosiaalisten suhteiden ylläpitoa ja avunsaannin mahdollisuutta. Huomattavaa kuitenkin on, että haastateltavissa ei ollut lainkaan nuoria tai nuoria aikuisia ja ainoastaan yksi työelämässä mukana oleva. Lähes kaikki haastateltavat olivat olleet aktiivisia toimijoita työelämässä ja vaikuttaneet esimerkiksi erilaisissa yhdistyksissä. Nyt eläkkeellä ollessaankin useammalla on harrastuksia, he mökkeilevät aktiivisesti ja osallistuvat erilaisiin eläkeläisten kerhoihin. Haastattelujen perusteella Palkeen toiminta tuntuu siis tavoittaneen erityisesti ne ihmiset, jotka ovat olleet aktiivisia ja osallistuvia ihmisiä jo työelämässä ollessaan. Useampi kertoi toimineensa ammattiyhdistyksessä tai tehneensä vapaaehtoistyötä aikaisemmin.

Teimme saman johtopäätöksen, kuin seurakunnan diakoniatyöntekijä todetaan, että Palkeen toiminnalla ei tavoiteta kaikkein heikoimmassa asemassa olevia, moniongelmaisia ja marginaalissa eläviä Ahjolaisia. Palkeen toiminnalla ei pystytä vaikuttamaan alueella olevaan päihteiden käyttöön, rikollisuuteen ja väkivaltaan. Toisaalta Palkeella ei ole tällä hetkellä resursseja vastata näiden ongelmien mukanaan tuomiin haasteisiin.

Alusta saakka toiminnasta vastanneen jo eläkkeellä olevan vapaaehtoistyöntekijän merkitys oli yllättävän suuri haastateltaville. Hänet koettiin ihmisenä, jota on helppo lähestyä ja jolle voi puhua asioistaan luottamuksellisesti, hänestä pidettiin persoonana. Hänet nähtiin toiminnan sydämenä ja useampi haastateltava pohti ääneen hänen toiminnasta pois vetäytymisen vaikutusta. Pohdinnoissa esiin nousi pelko toiminnan surkastumisesta, koska monelle kävijälle hän oli syy saapua aamukahville ja toiminnan nähtiin rakentuneen hänen ympärilleen. Tähän vaikuttavana tekijänä voidaan todeta tämän vapaaehtoistyöntekijän olevan samaa sukupolvea, kuin valtaosa Palkeen kävijöistä. Hänet koetaan vertaisena ja samassa elämäntilanteessa olevana.

Yhteisöllisyyden kokemus ei rajoittunut ”ongelmataloihin”, vaan se koettiin laajempaan ilmiönä kävijöiden keskuudessa. Ahjon huonosta maineesta huolimatta asuinalueella oli viihdytty pitkään ja eräs haastateltava sanoikin lastensa kasvaneen yhteiskuntakelpoisiksi ihmisiksi, vaikka olivat muuttaneet Ahjoon jo 1970-luvulla. He asuivat omakotitaloalueella, eikä haastateltavalla ollut käsitystä alueen ongelmien mittakaavasta. Yhteisöllisyys koettiin voimavarana ja todella tärkeänä asiana. Haastateltavat toivat esiin välittämisen kokemuksen ja sen, miten hyvältä on tuntunut saada apua, sekä toimia auttajana. Palkeen vakituisista kävijöistä on muodostunut tiivis oma yhteisönsä, jossa koetaan vahvaa yhteisöllisyyttä.

Asukasviihtyvyyden ja koetun turvallisuuden voidaan nähdä lisääntyneen Palkeen kävijöiden näkemysten mukaan. Vain yksi haastateltava viittasi millään tapaa alueella asuviin maahanmuuttajiin, joita on määrällisesti hyvin paljon. Alueen siistiytyminen roskista on kasvattanut asukasviihtyvyyttä, samoin rikkinäisten ikkunoiden ja ovien korjaaminen pikaisesti koettiin asukasviihtyvyyttä lisäävänä tekijänä.

Diakoniatyöntekijän käynteihin haastateltavat suhtautuivat yllättävän neutraalisti, vaikka työntekijä persoonana jakoi mielipiteitä. Diakoniatyöntekijä koettiin tavallisena ihmisenä, jolle ei tarvitse esittää mitään, mutta yksi haastateltava koki, ettei hän saanut yhteyttä diakoniatyöntekijään ja ettei työntekijä osannut toimia niin kuin ammatti-ihmiseltä odotettiin. Haastateltavan kokemus osoittaa sen, että vaikkei hän haastattelussa suoraan ilmaissutkaan tarvetta diakoniatyöntekijän tarpeellisuudelle, niin sen voidaan tulkita olevan olemassa. Diakoniatyöntekijän rooli palkeessa voidaan nähdä erityisen tärkeänä paikkana hahmottaa ja tehdä havaintoja asiakkaiden tarpeista ja kykyä kohdata ne. Eri-tyinen vahvuus diakoniatyössä on ihmisten kohtaaminen ja heidän ihmisyytensä näkeminen. Diakoniseen ydinosamisen kuuluu vahvasti kyky hahmottaa monia eri osa-alueita hengellisen työn osaamisesta organisaatio – ja kehittämisosamiseen. Diakonin toiminnassa korostuvat arvo-osaaminen sekä pysähtyminen ihmisen rinnalle, jota voidaan kuvata muun massa arjen jakamisella asiakkaan kanssa. Diakoniatyöntekijän tehtävänä on muun muassa kuunnella, tukea, rohkaista, neuvoa, ohjata eteenpäin ja puolustaa asiakkaidensa oikeuksia. (Helin & muut 2010, 40-42.)

Palkeen toiminnan kehittämiseksi ei tullut esiin mitään uutta, josta jo aikaisemmin ei olisi puhuttu. Kokkikerhotoimintaa on järjestetty, mutta resurssien puutteen vuoksi kerhotoiminnasta on luovuttu ja siitä aiheutuviin kustannuksiin tarvittaisiin ulkopuolista tukea. Retkiä pidettiin mukavina tapahtumina, mutta niistä aiheutuvia kuluja ei kyetä Palkeen varoin kattamaan, vaan retkelle lähtijöillä on omavastuuosuus maksettavanaan. Tämä nähtiin haasteena retkitoiminnan lisäämiselle.

Haastatteluaineistosta tuli selvästi esille Palkeen toiminnan lisänneen yhteisöllisyyttä ja sosiaalista kanssakäymistä. Haastateltavat kertoivat saaneensa uusia ystäviä, keskustelu - ja peliseuraa, sekä auttaneensa, että tulleet autetuksi. Palkeessa syntyneet uudet sosiaaliset suhteet koettiin merkityksellisinä ja asukasviihtyvyyttä kohentavina. Osallisuuden kokemus välittyi haastatteluista, sillä jokainen koki olevansa osa yhteisöä, osa Paljetta ja sen toimintaa. Näillä kaikilla seikoilla voidaan katsoa olevan syrjäytymistä ehkäiseviä vaikutuksia.

10 POHDINTA

Lähtökohta opinnäytetyön tekemiselle oli asukasyhdistys Yhteinen Ahjo Ry:n esittämä pyyntö selvittää asukastuvan ja sen palvelun käyttäjien kokemuksia toiminnasta. Aluksi aihe ei meitä kovin paljon innostanut ja työn käynnistyminen vei aikaa. Mielenkiinto aihetta kohtaan kasvoi kuitenkin prosessin edetessä sitä mukaan, kun pääsimme sisään Palkeen toimintaan. Tässä auttoi myös se, että meidät opittiin tuntemaan Palkeessa ja sitä kautta hyväksyttiin joukkoon kuuluviksi. Opinnäytetyön tekeminen on ollut meille kaikesta huolimatta mielenkiintoinen, vaikkakin ajoittain haastava prosessi. Työmme teoreettisen viitekehyksen hahmottaminen oli vaikeaa ja se muuttui moneen kertaan sitä mukaa, kun omat ajatukset työstä selkenivät. Aikataulutuksen perheen, työn ja vapaa-ajan välillä on luonut omat haasteensa, joten syystäkin olemme iloisia ja ylpeitä tämän työn loppuun saattamisesta.

Alueen kehittämisprojekti on saanut alkunsa sekä sosiaalitoimen että diakoniatyön asiakkaiden esiin tuomista ongelmista asuinalueella. Kummallakin työnteki-

järyhmällä oli kokemus omista haastavista asiakkaistaan, jotka alueella asuivat ja jotka koettiin häiriötekijöinä lähiössä. Tätä lähtökohtaa pohdittaessa tulee haastattelijana miettineeksi sitä, miten epärealistinen ajatus on ollut, että asukastupatoiminnalla pystyttäisiin vastaamaan näin suuren haasteeseen. Tämän päivän trendinä ovat erilaiset kolmannensektorin kehittämishankkeet ja projektit, joiden avulla kunnat yrittävät tuottaa palveluita mahdollisimman kustannustehokkaasti. Vaikea taloustilanne kuntasektorilla ei kuitenkaan saisi mielestämme olla este Palkeen kaltaisen toiminnan kehittämiseksi. Haastattelijoina mietimme, että Palkeen jatkuva rahoitus toiminnalle ei kuitenkaan takaa asukastupatyön kehittämistä. Ammattitaitoisinkaan palkattu työntekijä ei yksin voi olla Paljetta kehittävä ja eteenpäin vievä voima, vaan monialainen yhteistyö ja verkostoituminen alueen muiden yhdistysten kanssa on mielestämme tärkeää. Paikallinen Martta-yhdistys voisi olla hyvä yhteistyötaho kokkikerhojen organisoijana, mutta juuri nyt Palje tarvitsee jo olemassa olevien yhteistyötahojen oikeaa mukanaoloa ja yhteistyöhön sitoutumista.

Yhteisötyön näkökulmasta Palkeen toiminta on mielestämme muuttunut vapaaehtoistyöksi, sillä alussa mukana olleet sosiaalityöntekijät ovat jääneet pois yhteistyötahoista. Sosiaalitoimiston sisäisten haasteiden vuoksi yhteisötyön elvyttämisestä käytävä keskustelu ei ole ajankohtaista tänä keväänä. Sosiaalitoimistossa ei tällä hetkellä ole resursseja irrotettavaksi kenttätöihin, eikä kukaan työntekijöistä ole osoittanut mielenkiintoa jalkautua asiakastyön kentälle. Toisaalta sosiaalitoimissa ei ole tietoa asukasyhdistyksen ja Palkeen tämän hetkisestä toiminnasta ja yhteisötyön periaatteiden mukaisesti heillä voi olla se käsitys, että asukasyhteisö kykenee tuottamaan tarvitsemaansa toimintaa ilman sosiaalityötä. Yhteisötyöllä on luotu pohja, jolla Palkeelaisten keskinäiset suhteet ovat muodostuneet hyvin vahvoiksi ja merkityksellisiksi. Yhteisötyön keinoin ei kuitenkaan ole kyetty luomaan toimivia yhteistyökäytäntöjä eri viranomaistahojen kanssa.

Vapaaehtoistyö Palkeessa on hyvin haasteellisesta. Tähän on syynä johtamisen puute ja sen epäselkeys sekä rahoituksen epävarmuus. Ohuiden rakenteiden myötä toiminnasta vastaavalla henkilöllä ei ole lähiesimiestä eikä työyhteisöä tukena, apua ja tukea työlleen hän joutuu etsimään useista eri paikoista. Rahoitus on vuosittain haettava uudelleen ja esimerkiksi tämän kuluvan vuoden

rahoitus RAY:ltä jäi saamatta, kun hakemusasiakirjat toimitettiin myöhässä. Rahoituksen varmistaminen ja sen jatkumo ovat perusedellytyksiä toiminnalle, mutta tulevaisuudessa lienee paikallaan pohtia, voisiko joku yhteistyötahoista ottaa rahoituksen hakemisen vastuulleen ja näin helpottaa Palkeen vapaaehtoistyöntekijää.

Palkeen toiminnan perustuminen vapaaehtoisuuteen on mielestämme jatkumon kannalta riski. Vapaaehtoistyöhön on vaikea motivoida ihmisiä eikä siihen välttämättä sitouduta pitkäksi aikaa kerrallaan. Palkeen ohuet rakenteet sekä työn vastuullisuus ja yksinäisyys rajaavat valintaa toiminnasta vastaavaksi, sillä henkilön tulee kyetä itsenäiseen työskentelyyn ja hänellä tulee olla hyvät vuorovaikutus – ja yhteistyötaidot. Lisäksi nyky maailmassa yhä enenevässä määrin toimitaan verkossa ja erilaisissa sähköisissä palveluissa, joten tietotekniikan perustaidot on hyvä hallita. Tällä hetkellä Palkeessa sähköpostit luetaan satunnaisesti ja asukastuvan omat internetsivut ovat jääneet toteutumatta, koska niille ei ole löytynyt ylläpitäjää. Internetin välityksellä haetaan paljon tietoa ja verkon sekä sosiaalisen median kautta olisi mahdollisuus tavoittaa nuoria ahjolaisia Palkeen toiminnan pariin, joten toiminnan kehittämisen kannalta olisi tärkeää saada mukaan henkilöitä jotka ovat kiinnostuneita tietotekniikasta. Mielestämme seurakunta voisi olla auttamassa vapaaehtoistyöntekijöiden etsimisessä tarjoamalla omia vapaaehtoistyön verkostoa, Suurella sydämellä, Palkeen käyttöön.

Keravan seurakunnan luoman strategian mukaan se haluaa olla helposti lähestyttävä seurakunta. Haastattelijoina näemme diakoniatyöntekijän käyntien voivan auttaa Palkeen kävijöitä lähestymään tai ottamaan häneen yhteyttä herkemmin tai rohkeammin, kun hän on tullut tutuksi Palkeessa käydessään. Tämä siis osaltaan voisi tukea ajatusta siitä, että seurakunta voi tulla tätä kautta helpommin lähestyttäväksi.

Keravan seurakunta on todennut kehittämishaasteekseen myös yhteisöllisyyden vahvistamisen. Haastatteluissa nousseisiin kehittämissajatuksiin seurakunnalla olisi mahdollisuus tarttua diakoniatyön keinoin, esimerkiksi erilaisten keskustelupiirien avulla, ottamalla osaa retkiin ja järjestämällä ahjolaisille toimintaa Palkeen tiloissa. Tilat ovat käytössä vain päiväsaikaan joten illat ja viikonloput

ovat täysin vapaina toiminnasta. Diakoniatyöntekijällä on paljon moninaista osaamista ja näkemystä esimerkiksi ryhmätoiminnasta ja sen kehittämisestä. Keravan seurakunnassa tehdään tällä hetkellä esimerkiksi päihdetyötä ja mielenterveystyötä. Näiden työalojen tiimoilta kokoontuu ryhmiä seurakuntataloilla, joten tällaista vertaistukitoimintaa voisi järjestää mielestämme hyvin myös Palkeessa. Tällä tavoin seurakunta voisi olla osaltaan vahvistamassa Ahjon alueen yhteisöllisyyttä.

Haastattelijoina mietimme diakoniatyöntekijän käyntejä ja niiden merkitystä kävijöille, koska haastatelluissa kukaan ei tuonut esiin uskonnollista vakaumustaan eikä osoittanut kiinnostusta keskustella asiasta. Diakoniatyöntekijä nähtiin pääosin mukavana ihmisenä, jota voi helposti lähestyä, jos siihen kokee tarvetta. Haastattelujen kautta ei myöskään tullut ilmi niitä ongelmatilanteita, joissa diakoniatyöntekijä nähtiin tarpeellisena. Mahdollisuus seurakunnan työntekijän tapaamiseen suotiin niille, joille se oli merkityksellinen, mutta haastateltavamme itse suhtautuivat mielestämme ehkä hieman välinpitämättömästi hänen käyn-teihinsä. Mielestämme diakoniatyöntekijällä on näköalapaikka alueen tilanteeseen ja neutraalista suhtautumisesta huolimatta ihmiset vaikuttivat pääsääntöisesti luottavan häneen. Yleisesti ajateltuna diakoniatyöntekijän etuna on viranomaisroolin puuttuminen, hänelle on näin helpompi kertoa omista henkilökohtaisista asioista ja tuoda esille elämässä koettuja epäkohtia.

Asukasyhdistyksen perustaminen alueelle lähiön kehittämishankkeen johdosta on ollut ajatuksena hyvä ja tärkeä. Asukastupatoiminnalle on selkeä tarve ja se koetaan hyvin tärkeänä, mutta mielestämme asukastupatoiminnalla ei ratkaista lähiön haasteita. Olisiko yhteistyötahojen ja asukasyhdistyksen tässä kohtaa syytä tarkentaa alkuperäisiä tavoitteita ja ajatuksia? Asukasyhdistykselle olisi tärkeää saada aktiivinen hallitus ja tehdä yhdistystä tunnetuksi ja näkyväksi alueella. Palkeen toiminta tulisi mielestämme erottaa täysin asukasyhdistyksen toiminnasta ja siirtää kaupungin ja seurakunnan toiminnaksi, jolloin vastuu asukastuvasta ja toiminnan kehittämisestä olisi virallisilla tahoilla. Haastattelijoina toivomme, että jatkossa kaupunki ja seurakunta osaisivat työskennellä enemmän yhteistyössä asiakkaidensa hyväksi. Nyt toiminnalla ei tunnu olevan selkeää tavoitetta tai päämäärää, vaan Palje on jäänyt kellumaan itsekseen.

Olemme pohtineet keskenämme paljon kuinka Palje kykenisi hyödyntämään opinnäytetyömme tuloksia ja mikä on se taho jolle työ esitetään? Työmme julkaistetaan Palkeessa ja käydään yhdessä työntekijän kanssa läpi. Toimitamme myös diakoniaityöntekijälle työmme luettavaksi. Mielestämme asukasyhdistys ei pysty hyödyntämään mitenkään tuloksia yksin vapaaehtoisvoimin, vaan tarvitsee nyt kipeästi yhteistyötahojen vahvaa tukea ja tavoitteellisen, selkeän kehittämishojelman.

Olemme prosessin aikana käyneet ammatillisesti hyviä keskusteluja keskenämme ja reflektoineet työmme kautta syntyneitä ammatillisen osaamisemme kehittymistä. Olemme olleet siinä käsityksessä, että kohtaamme asiakkaat tasavertaisesti ja avoimesti, ihmisen ihmisenä. Prosessin aikana teimme huomion siitä, että on helpompaa kohdata asiakas ammattilaisen roolista käsin kuin henkilökohtaisena minänä ilman ammattiroolin suoja.

Haasteeksi opinnäytetyötä tehdessämme muodostui yhteisen ajan puute, jota olisimme kipeästi tarvinneet kootaksemme työtä yhdessä ja pitääksemme punaisen langan näkyvissä. Työ on siis repinyt meitä ajoittain kahteen suuntaan, vaikka parityön tekeminen tuntui aluksi hyvältä ratkaisulta, koska olemme tehneet paljon muitakin opiskelutöitä yhdessä. Opinnäytetyön haastavuus ja pitkä prosessi synnytti kitkaa välillemme, eikä parityöskentely aina sujunut ongelmitta. Yhdessä kuitenkin päätimme käydä taistoon ja tehdä työmme kunnialla loppuun. Siitä huolimatta, tai juuri siksi, että tämä työ aiheutti välimme kriisin, koemme sen vain kasvattaneen meitä ihmisinä ja ammattilaisina. Tärkeää on ollut puhua asioista avoimesti ja sanottaa omat tunteet. Epämääräinen kiukku ja vastenmielisyys opinnäytetyötä kohtaan onkin ollut kokemus väärinymmärretyksi tulemisesta, joka selkiytyy keskustelun avulla. Ajoittain, mutta onneksi vuorotellen, olemme olleet niin syvällä työssä, ettemme ole kyenneet irrottautumaan siitä tai näkemään kokonaisuutta. Opinnäytetyön tekeminen on ollut haastava, antoisa ja raskas prosessi, joka on kuormittanut myös perheitämme. Kiitos siis myös läheisillemme, että tämä työ on nyt saatettu loppuun.

11 LÄHTEET

- Diakoniakonia - ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä – opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. C, Kat-sauksia ja aineistoja.
- Diakoniatyöntekijä 2013 ja 2014. Diakoni, Keravan seurakunta. Kerava. Henki-lökohtainen tiedonanto 25.11. ja 10.11.
- Erätuuli, Matti, Leino, Jarkko & Yli-luoma, Pertti 1994. Kvantitatiiviset analyysi-menetelmät ihmistieteissä. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Eskola Jari & Vastamäki Jaana 2007. Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Te-oksessa Aaltola Juhani ja Valli Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusme-todeihin. Jyväskylä: PS – kustannus, 25 – 43.
- Helin Matti, Hiilmo Heikki & Jokela Ulla 2010. Diakonityö. Asiakkaan palveluk- sessa. Helsinki: Kirjapaja.
- Hintikka Heini & Alaluusua Sari 2013. ”Ihan koska mä halusin tulla”. Asiakkai- den antamat merkitykset asukastupa LinnanTuvalle. Diakonia - ammattikorkeakoulu Pieksämäki. Opinnäytetyö.
- Hirsijärvi Sirkka & Hurme Helena 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastatte- lun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Holopainen Anne, Kaisvuori Terhi, Kolkka Marjo, Louhela Juhani, Mantela Jaana & Packalen Leena 2009. Yhteiskunnallinen osaaminen – Haaste ja tehtävä. Helsinki: Kirjapaja.
- Hyväri Susanna & Nylund Marianne 2010. Teoksessa Laine Terhi ja Vuokkila – Oikkonen Päivi (toim.) Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveys- alalla. Helsinki: Tammi, 29 – 48.

- Jantunen Eila 2008. Osalliseksi tuleminen – masentuneiden vertaistukea jäsen-
tävä substantiivinen teoria. Lisensiaatintutkimus. Helsinki: Diakonia
- ammattikorkeakoulun julkaisuja A tutkimuksia 18.
- Jokilaaksojen kuntayhtymä. <http://www.jedu.fi/ohjausryhman> - rooli lainattu
28.11.2014.
- Juhila Kirsi 2006. Sosiaalityöntekijöinä ja asiakkaina. Sosiaalityön yhteiskunnal-
liset tehtävät ja paikat. Helsinki: Kirjapaja.
- Kauppinen Tapani, Kivinen Kirsti & Tapaninen Annikka 2002. Mitä yhteistä ym-
päristöllä on hyvinvoinnin kanssa. Teoksessa Kauppinen Tapani,
Kivinen Kirsti, Kotilainen Helinä, Kurenniemi Marja, Pajukoski Marja
& Tapaninen Annikka. Ympäristö ja hyvinvointi. Helsinki: WSOY,
19 – 53.
- Keravan seurakunta strategia 2015. Viitattu 23.2.2014.
<http://www.keravanseurakunta.fi/luottamushenkilot.asp>.
- Kokkonen Tuomo, Matthies Aila-Leena & Närhi Kati 2013. Nuorten aikuisten
miesten osallisuuden ja toimijuuden reunaehtoja sosiaali- – ja työ-
voimapalveluissa. Teoksessa Laitinen Merja & Niskala Asta (toim.)
Asiakkaat toimijoina sosiaalityössä. Tampere: Vastapaino, 113 –
145.
- Koskiahho Briita 2001. Näkökulmia vapaaehtoistyöhön. Sosiaalipolitiikka ja va-
paaehtoistyö. Teoksessa Eskola, Antti & Kurki, Leena (toim.) Va-
paaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Tampere: Vastapaino, 15
– 40.
- Krogstrup Hanne Kathrine 2004. Asiakaslähtöinen arviointi – Bikva malli. Sosi-
aali- ja terveystalantutkimus- ja kehittämiskeskus. Helsinki.
- Kunnari Teija 2010. Hyvinvointia ja terveyttä asukastuvalta. Diakonia - ammatti-
korkeakoulu. Oulu. Opinnäytetyö.
- Kutvonen Tiina 2011. Lähiötä kehittämässä – Keravalaisen lähiön kehittämis-
hanke Ahjo nousuun. Diakonia – ammattikorkeakoulu Järvenpää.
Opinnäytetyö.

- Laimio, Anne ja Välimäki, Sari 2011. Vapaaehtoistoiminta kehittyä. Jyväskylä: Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistys.
- Ledwith Margaret 2011. Community development - A critical approach. The policy press. Bristol.
- Lehtinen, Sini-Tuulia 1997. Vapaaehtoistoiminta- kasvava voimavara? Näkökulmia ammattityöhön.. Helsinki: Kansalaisareena ry.
- Palkeen vapaaehtoistyöntekijä 2014. Vapaaehtoistyöntekijä, asukastupa Palje. Kerava. Henkilökohtainen tiedonanto 20.10.
- Raunio, Kyösti 2010. Olennainen sosiaalityössä. Helsinki: Gaudeamus..
- Ruusuvuori, Johanna & Tiittula Liisa 2005. Haastattelu – Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.
- Röpelin, Anne-Mari 2008. Lähiötyö lapsiperheiden parissa – mukavaa puuhastelua vai ongelmiin tarttumista? Teoksessa Korkiamäki Riikka, Nylund Marianne & Roivainen Irene (toim.) Yhteisöt ja sosiaalityö. Jyväskylä: PS - kustannus, 127 – 139.
- Salin Anne 2010. Porin kaupungin asukastupatoiminta. Yhteistyö ja kehittäminen alueellisten yhteistyökumppanien näkökulmasta. Diakonia-ammattikorkeakoulu Pori.:Opinnäytetyö
- Toivonen Mari 2008. Mansikkapaikka on kuin...hengähdyspaikka arjen keskellä. Teoksessa Korkiamäki Riikka, Nylund Marianne & Roivainen Irene (toim.) Yhteisöt ja sosiaalityö. Jyväskylä: PS – kustannus, 41 – 151.
- Tuomi Jouni & Sarajärvi Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki:Tammi.
- Turvallinen kaupunki i.a. Lähiöiden kehittäminen.
<http://www.turvallinenkaupunki.fi/turvallisuusteemat/sosiaalisesti-turvallinen-elinymparisto/suunnittelun-suuntaviivoja/kaupungintasapainoinen-kehittaminen/lahioiden-kehittaminen>. Viitattu 1.1.2015

Wikipedia 2014. Jamppa. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Jamppa>. Viitattu 12.12.2014

Veikkola Juhani 2002. Diakonian perustehtävä, visiot ja tavoitteet. Teoksessa Helosvuori Riitta, Koskenvesa Esko, Niemelä Pauli & Veikkola Juhani (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 107 – 128.

Yeung Anne Birgitta 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – ihanteita vai todellisuutta? Tutkimus suomalaisten asennoitumisesta ja osallistumisesta vapaaehtoistoimintaan. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys Yty Ry. Helsinki. Hakapaino.

Yhteinen Ahjo ry, toimintakertomus vuodelta 2011. Tuloste tekijöiden hallussa.

LIITTEET

LIITE 1: HAASTATTELUKYSYMYKSET

1. Ikä, sukupuoli ja status

- Elämäntilanteen kartoitus, työllisyys tilanne, asuuko yksin vai kaksin, onko lapsia, kauanko on asunut alueella jne

2. Minkälainen rooli palkeella on elämässäsi?

- Käytkö siellä päivittäin?

- Palkeessa kohtaamillasi ihmisillä ja työntekijöillä ? (diakonilla)

- Palkeen toiminnan sisällöllä? Retket, aamupala, torstain ruokailu?

3. Onko Palje mielestäsi ollut tarpeellinen alueen asukkaille?

- Jos vertaa siihen aikaan kun paljetta ei ollut?

- Mikä on sen tulon jälkeen muuttunut ja miten vai onko muuttunut?

4. Miten olet kokenut tulleeesi kohdatuksi palkeessa?

- Työntekijöiden osalta? saatko tarvittavaa apua ja tukea

- muiden ihmisten osalta? oletko tutustunut uusiin ihmisiin? Ylipäättään minkälainen on suhteesi muihin ihmisiin?

- Auttavatko esim. palkeessa käyvät ihmiset toisiaan taloyhtiössä?

5. Minkälainen rooli sinulla on Palkeessa?

- Osallistutko aktiivisesti järjestettävään toimintaan, esim. retkille?
- Oletko mukana toiminnan järjestämisessä, kippis, ruokailu ym?
- Jo et ole mukana niin haluaisitko olla?

6. Pitäisikö mielestäsi Palkeen toimintaa kehittää ja miten?

- Toiminnan sisällön suhteen
- Toimivuuden suhteen
- Aukioloaikojen suhteen
- Muun minkä?

7. Muita asioita joita nousee keskustelun myötä